

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő: Kiadja:
BRAUN SÁNDOR. SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 fillér).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az osztrák csapszék.

Budapest, november 13.

(v.) Ausztriában ma derekasan összepozkodtak a külső német államnyelvnek s a belső cseh államnyelvnek hívei. Ugy elnad-rágoták egymást a parlamenti nyílt színen, hogy az ülést félbe kellett szakítani s a bir-közököt még karhatalommal is alig lehetett egymástól elszakítani. A Koerber ur békítési kísérletei gyönyörűen válnak be. Alig két napja, hogy kenetes hangon a kölcsönös méltányosság ígét hirdette az egymással farkas-zemet két tábornak az osztrák minisz-terelnök, — s ma durva tetlegességek váltót-ták fel az eddig divott kofalkodásokat. Ime, így fog az osztrák lelkeken a Koerber ur prédikációja. Nem néznek azok már semmit: se házszabályt, se törvényt, se tisztességet, se hazájuk állami létének feltételeit. A nem-zetiségi indulat féltelensége elfojtja bennük a jóízlést, a jogtisztelést s még a hazafiságot is.

Aki ezek után is hinni tud még az osztrák közélet pacifikálásának lehetőségében, azt igazán az optimizmus gyógyíthatatlan betegé-nek kell mondanunk. Szegény Koerber, néha odaáll elébük s mond nekik egy megdöbben-tően okos és meghatóan becsületes beszédet arról, hogy talán nem is olyan vesztesül éle-sek azok az ellentétek, hogy a kölcsönös jó-akarát s a hazafiai lelkiismeret bizonyos sze-rény mértékével meg lehetne találni a békés megoldást s a nyugodalmas együttélés felté-teleit s hogy Ausztria fennállásának igazán nem volna szabad ilyen csekélységekben mulnia. Az ilyen szavak hatása alatt aztán beáll pillan-atnyira egy-egy lucidum intervallum; az em-berekben megmozdul a jobb érzés, felükere-kezik bennük a jobbik ész és tenyerük ön-kéntelenül tapera verődik össze. A józansá-gnak — bocsánat a paradoxonért — ez a má-mora azonban nem tart soká. Mire Koer-

ber ur befejezte mondókáját s leül, a régi ördög ismét megszállja a gyülekezetet, újra lobot vet a kölcsönös gyűlölködés, a perc-nyire felébredt osztrák lelkiismeret megint le-nyűgözi a német, cseh, lengyel, szlovén, morva, dalmát szenvédely. S aztán dul a rombolástébolya tovább, s megkezdődnek ismét a szidalmazások, az ütlelegések, a csapszéki zsvaj mindenféle nemei, amik a maguk összhatásában az osztrák parlamentárizmus elhárihatóan vég-veszedelmét mutatják be.

Szó sincs róla, a baj krónikus; és nekünk arra kell immár berendezkednünk, hogy Ausztria nem egyhamar fog belőle kilábolni. Ami bizony ránk nézve is jelent egy egész csomó-kinos kellemelenséget. Az első baj mindjárt az, hogy a szövetséges államnak ez a napról-napra való továbbtengetése a monárkia külső és belső életét károsan befolyásolja, s a bizonytalanság elemét viszi állandóan s egyre nagyobb mértékben belé. Ha egy épület két főpillér közül az egyik folyton roskadoz, az nemcsak az épületnek baja, hanem baja a másik főpillérnek is. Hogy Magyarország erősen sinyli az osztrák közélet depravációját s azt a hatalmi sulycökkenést, melyet a monárkia e révén szenved, azt bizonyítani sem kell, elég fájdalmasan érzik azt mi-nálunk mindenek. Pedig ez talán még a kisebbik baj, mindenestre a kevésbé kínos. Kellemetlenebb az az állandó zavar, mely a közös ügyek területén való éritkezésnek egyes pontjain minduntalan beköszönt. A dualizmus közjogi gépezete az osztrák tör-vényhozás cselekvő közreműködését követeli a mindenféle értelemben vett közözügyek in-tézésénél. A vámszövetség csakis az osztrák parlament szavazatával hozható létre. A véderő kiegészítésére és külső szervezetére vonatkozó törvényhozási intézkedéseknek nálunk és Ausztriában egyenlő elvi alapokon a parla-mentáris által kell megtétnök. S végül a leg-

szorosabb értelemben vett közözügyeknél is a két törvényhozás egybehangzó akaratát köve-teli a hatvanhetes kiegyezés. Mind e nagy jogterületeken már évek óta állandó a ku-szaltság és tartós a megakadás. A delegáció választását kivéve, amelyet a birodalmi tanács eddig még nem tagadt meg, esztendő óta semmilyen vonatkozásban nem tud létrejönni a törvényekben megszabott alkotmányos érintkezés. Csupa provizórium, csupa expé-dienek után való kapkodás, örökös vergődé-sek közepette a hírhedt tizennegyedik para-grafusnak keserves alkalmazása. Mért ta-gadnók, Ausztriának ez az aprópénzre felváltott állami katasztrófája már-már ná-lunk is érezteti hatását. Hiszen odáig jutot-tunk, hogy a mi közéletünk energiájának és gondjainak jórészt egészen lefoglalja az osztrák bomlás által megtámadott állapot foly-tonos tározása, s a kisegítő eszközök kitalálása és nyélbeütése. Boldogult Szilágyi Dezső előre megérezte ezt a bajt s élete utolsó esz-tendeiben azon járt sűrűn az esze, mi módon lehetne Ausztriával a surlódási felületet csök-keníteni. Nem a közjogi kapcsolat lazítására gondolt ő, sem a hatvanhetes kiegyezésben foglalt alkotmánygaranciák kidobására, hanem valamire, ami legalább egyrésztől kimélhetne meg minket az osztrák bomlás káros követ-kezményeinek.

Nem tagadhatni, hogy ez az érzés, ha-bár talán kevésbé világosan is átgondoltan, terjedni kezd a magyar közvéleményben. Az osztrák parlamentárizmus talpraállítá-sára irányuló törekvések makacs meddő-sége gondolkodóba ejti nálunk az embe-reket. Abból, hogy az osztrákok lebun-kózzák parlamenti alkotmányukat, semmi-képp sem következik az, hogy rugjuk hát fel mi is a magunkét. És abból, hogy a szer-ződéses alkotmánygaranciákat Ausztria nem tudja már évek óta szétgáztatni, nem deri-

TÁRCA

Orosz asszonyok között.

≡ A Budapesti Napló eredeti tárcája. ≡

Írta: Pintér Akos.

Pétevár, november 10.

Egy igen szeretetreméltó, de fölöttébb egy-szerű urasszony, dr. Sabanov Anna Nikolajevna meghívott a minap egy „asszonygyűlésre”. Ez az egyszerű asszony nagy hatalom: Oroszország gon-dolkozó asszonyai társaságának elnöke. A gyűlés pedig, amelyre meghívott, annak a nagy hirre vergődött orosz asszonyi egyesületnek nagygyű-lése volt, mely az elmúlt években — a nők eman-cipációja érdekében — késhégyig menő, majdnem véres meetingeket tartott s tele voltak az orosz újságok, e különben légymeleg-hangu lapok, gu-nyos, ellenséges támadásokkal ellenük. Ma már az egyesület női jótékonyági cégér alatt megál-lapodott nevű és biztos kézzel vezetett intézmény, ami csak annyira „jótékony”, amennyire — ahol nők vannak — annak kell lennie. Minden egyb-ben a társadalmi revolúciók tanyája, ahol többet tesz-nek és — főképpen többet gondolkoznak, mint sok tudományos akadémiaikon.

A gondolkozó orosz nő, aki ma már állandó tárgya az orosz irodalomnak, valamikor Jókainál is szerepre talált egynehány regényben. Ő a nihil női prófétáiról mesélt nekünk. Ma már ez kihalt faj; a gondolkozó asszony ma már nem rombolni, de építeni akar. A mai szereplő nő Oroszország-ban körülbelül a régi nihil és a német nő esz-ményképe között keresi ideálját; nem vész bele

annyra a testetlen eszmények tömkelegébe, mint a német nőfilozofusok és távolról se anarkhista, a szó népszerű politikai értelmében. Amit keres, az a jó, az igaz, a nagy — a szónak tolsztoji érte-lmében. Tolsztoj az ideálja, a prófétája, a filozo-fusa. Nem vágyik magasabb elméletekig; Scho-penhauerből is csak annyit vesz át, amennyi neki kell, a maga praktikus hasznára. A férfival nem áll ellenséges lábón, de megveti azt a férfit, aki — szerintük elavult, vad és alacsony — érzel-mekkel, vagy éppen érzélgésséggel közeledik hozzájuk. Szereti a férfit, mint munkatársát, mint barátját és — esetleg — mint családalapításának feltételét, ha világnézte beleegyezik, hogy egy-általában családot alapítson. Ilyenkor — és csakis ilyenkor — társul is vele, házasságot köt, de a poézist kiküszöböli viszonyukból, mert az már — alacsonyosság. És hogy mért az? — olvastuk a Kreutzer-szonátá Pozdnysevénék történetében. Tolsztoj ilyenformán talán sokat ártott a jövendő statisztikának, de hatalmas lépéssel vitte maga-sabbra az asszony megváltását a szeretkezések és szerelmek rabszolgaságából. A szerelm, de még inkább a szeretkezés, nem természetes dolog, mert meglehetősen nélküle, mint a dohány, ópium és édességek nélkül; nem olyan életfeltétel, mint az evés, ivás, alvás, tehát ennek ürügye alatt nincs joga a férfinak szépietni szándékait. „Beszéljünk tisztán a dologról és ne higyük el piron-kodva az ál-okoskodásokat — mondják az asszo-nyok — akkor aztán megalkudhatunk a legfőbbre nézve. És főképpen — semmi költészetes ha-zugság!”

Sajátságos érzésekkel mentünk el az asszo-nyok közé. Nem szégyeljük bevallani, hogy ez álláspontjukra még nem voltunk képesek feleml-kedni és szívesen busuljuk el magunkat egy

Heine-költeményen, vagy egy bus magyar sze-relmi melódian — így hát, némi cinikus várako-zással, egy csomó vén kisasszonyra váltunk itt akadni, mert már ugvis ismertünk a szereplők közül egynehányat és ezek között csak egy volt — szép, fiatal asszony, Lisev Mária Alexandrovna, a társaság filozofusa. Ez egy orosz generálisnak a leánya, aki elvei fenntartása mellett házasodott meg s — ami a legnagyobb szerűbb — elveit a há-zasságban is fenntartja, holott ez fordulópont szokt lenni a legfilozofusabb női elmék életé-ben.

Válóságos női parlamentbe jutottunk. A te-rémnek körülbelül az volt a beosztása, ami a régi országgházának a Sándor-utóban; az elnöki emel-vény előtt körben, léposztesen emelkedő padso-rok, csak éppen a bársonyszékek hiányoztak. A padsorok pedig tele — igenis — szép, elegáns és nagyrészt fiatal asszonyokkal. Bár a sok szőke és barna hatalmas hajdiszek között itt-ott szürke, sőt hófehérhajú nagymamákat is láttunk. A leg-tarhalkább kép ez, amit valaha láttunk olyan helyen, ahol sok az asszony, ideértve még a bílokat is. Mert ha a bálón a nagy tarkaságot a találékony női izlés ezérféle ruházatkodása teszi, de ez az ezérféle ruházatkodás nem ad még egyéni jelleg-et a bálózó lányok arcának — itt a fejük képe ad ezernyi változatot, a ruha szinte maglékes. Meg-találtuk ugyan a mai divatok ósének óseitől kezdve a legrefináltabb párisi, bécsi és londoni izlés mindenféle változatait, de ez nem dominált, — dominált a sok intelligens arc, amely a közös orosz, vagy tatár jelleget leszámítván — annyiféle volt, ahány asszony megjelent a nagygyűlésen. Mintegy hétszázan jöttek el.

A leglehetősebb areoakat is láthattuk. A színésznők exotikusan félreismerhetetlenül jelleg-

válható ránk nézve az a kötelezettség, hogy le kell mondanunk e biztosítékokról, amelyek oly becsek, hogy Deák Ferenc egyenesen rajuk építette a dualizmus közjogi rendszerét. Sőt mennél ingatagabb az osztrák allamiság, annál féltékenyebben kell nekünk a magyar állam szilárdulásán örködnünk. S ez nemcsak magyar érdek, hanem tán még nagyobb mértékben érdeke a monárkiának s az uralkodóháznak is.

Azzal a paritással, amelynek értelmében a közügyek területén teljes jogegyenlőség járna Magyarországnak, sok tekintetben adósunk maradt 1867 óta Ausztria. De az már csakugyan senkinek sem lehet érdeke, hogy az osztrák válság a mi közéletünkre is átragadván, megnyomorodjunk mi is és így létrejövön a monárkia két állama közt a nyavalyásság paritása. Erre minket semmiféle törvény nem kötelez s ezt a paritást ne is várja tőlünk senki. Magyarország nem illethető jogosan azzal a szemrehányással, hogy Ausztria nehézségeit a maga javára használja ki s hogy élve a törvénykínálta alkalmakkal, közjogi profitot igyekezünk belőlük csinálni. Gavallériának nagytekintélyű elget tőlünk minden kötelezettségnek s állatunk egy-egy jogos igényünk szigorú behajtásától. De a gavallériának is van határa. Hogy hol fekszik ez a határvonal s hogy e határvonalon túl mi kezdődik, arról ma még ne diskuráljunk. De osztrák testvéreink jól teszik, ha dutakodásaik közben egy-egy pihenőjüket az e tárgyról való elmélkedésre szánják.

Az indemnitás.

Budapest, november 13.

A képviselőház ma folytatta vitáját a felhatalmazási törvényjavaslat fölött. A vita most már léreismérhetetlenül az obstrukció jegyében mozog s a fölveson állandóan többen vannak, mint az ülésteremben. Ma *Bizonny* Ákos, *Keoskeméthy* Ferenc és *Pozsgay* Miklós beszélt.

Az ülésről részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése november 13-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf *Apponyi* Albert.

A kormány részéről jelen vannak: *Szél* Kálmán miniszterelnök, báró *Fejérváry* Géza, *Cseh* Ervin.

Elnök: Megnyitja az ülést, fölolvastatja a jegyzőkönyvet. A napirendhez szólasra jelentkezett *Bizonny* Ákos.

Bizonny Ákos: Tiltakozik az ellen, mintha a függetlenségi párt obstrukcióval, majd polemizál Nagy Fe-

ztes egyéni arca mellett a férfiaskodó puritán egyszerűséget; az egyszerű, feltüntetett kerülve-kerülő nőtől kezdve a legbizarrabb Simli Mariska-egyénig a nőnek mindenféle fajtája és változata volt együtt ebben a gyülekezetben. Ki ne emlékeznék valamely lehetetlen női arca, mely minden rutsága mellett is hatalmas intelligenciát sugároz, a legborzasztóbb fák szín mellett is nőféséget áru el; a pápaszemmes arccal fiatalos báj tünik szemünkbe s a keresetlen férfias öltözködés nem takarhatja el a formákat. De a bizarr és csut mellett hiába keresünk gunyos következtetéseket az együttülő társaságra; a szépség dominál, a fiatalosság az uralkodó és hiába fognók rá vén kisasszonyokra az emancipáció összes véteit: hatalmas cáfolat ez a gyönyörű kép, mely — ha nem értenők, mily súlyos kérdések miatt verődött össze — azt hinnők, hogy a párisi divat legújabb vívmányait ült össze kritizálni és demonstrálni jött mind más-más formában, más-más izlésben.

A hang azonban — a legnőiesebb ebben a társaságban. A szóprán vezet. Ugyanaz a dallamos, lágy tónus, amit mi, alacsonyrendű férfiak, megszoktunk andalító muzsikának gyöngédebb pereceinkben és itt — ó, profán népl! — harci riadóba igyekszik tömörülni és — az öblös, férfias érc hiányozván — a szenvedélyek kitérésénél kissé mulatságosan rikácsolóvá lesz. A parlamentező asszonyok átka a gyengéd hang, mert majdnem siránkozó akkor, amikor elementáris kívánna lenni. Nagy a hatása azonban az áltónusnak, mely a férfiaséhoz hasonló. Férfi-mértékekkel mérven a dolgot, a legnagyobb sikereket női gyülekezeteken azoknak jósolhatunk, akiknek öblösen mély alt a hangjuk, mely betölti a termet.

Miről tárgyaltak ezek az asszonyok? — az talán nem is olyan fontos. A társaság már át-

rencsel, *Vázsonyi* Vilmosmal és *Holló* Lajossal. A választói jogról fejti ki aztán elméletét s az állítja, hogy ez a jog nem általános emberi jog, hanem olyan megbízás, melyet az állam ad az egyes polgároknak. E teóriája dacára azonban az általános választói jog híve. Attér ezután a kiegyezés bírálatára s azt letegeti, hogy a kiegyezés csodót mondott. Követeli az önálló vámtarulelet, szél a paktumról, majd attér az önálló hadsereg kérdésre s egy órán keresztül történelmi adatokkal iparkodik bizonyítani, hogy mindig volt önálló hadseregünk, s hogy nincs olyan törvényes intézkedésünk, mely az önálló hadsereget megszüntette volna. Nem fogadja el a javaslatot.

A kétórás beszéd után az elnök öt peres szünetet adott a Háznak, mely után folytatták az indemnitás tárgyalását.

Keoskeméthy Ferenc: Obstrukcióra már nincs szükség, mert *Szél* Kálmán ugyanis megbukott. Bécsben haragszanak rá.

Pozsgay Miklós: Nincs miniszter. Nem lehet beszélni!

Keoskeméthy: (leül.)

Elnök: Szabályaink nem követelik meg, hogy a miniszter jelen legyen. Tessék tehát folytatni beszédét.

Gabányi Miklós: Mutasd meg, hogy gavallér vagy! Beszélj!

Elnök: Akár evvel a megokolással!

Keoskeméthy (föáll): *Szél* Kálmán nem menti meg az sem, hogy a civillistát emeli akarja. Ezután a kormány büniajstromát olvassa el s azt mondja, hogy valami perversitásnak kell lenni a kormány testében vagy a fejében, vagy a szívében.

Elnök: Figyelmezteti szélőt, hogy a parlamenti szólásformákhoz alkalmazkodjék.

Keoskeméthy Ferenc: Attér az 1848:XX-ik törvények ekegetésére majd polemizál *Rakovszky*-val s azt mondja, hogy a néppárt elkésett egy százzal. Nem fogadja el a javaslatot. (Heiyesés a baloldalon.)

Pozsgay Miklós: Arról beszél, hogy *Fejérváry* nem adta volna be a katonai javaslatot, ha póttartalékos fia lenne. Attérve a civillistára, azt mondja, hogy ha a királynak szüksége lenne pénzre, már a mult ciklusban is kérte volna.

Elnök: Nem a király kér emelést, hanem a kormány.

Pozsgay Miklós: A király haragszik a nemzetre, pedig nincs rá oka.

Elnök: Olyat, hogy a király és nemzet haragszanak egymásra, itt nem lehet mondani.

Pozsgay Miklós: Ezt a lapokban olvasta. Szól még a borvámkiázuláról s azt mondja, hogy nem csak ez, hanem a borfogasztás is el kellene tiltani. (Általános derültség.) A borfogasztási adót érte. (Fökiálások: Az már más!) Nem fogadja el az indemnitást.

Elnök: A vitát elhalasztja. A holnapi ülés napirendjét így állapítja meg: Első tárgy *Tápé* és *Csongrád* képviselőküldési joga, melynek elődítéséhez *kétszázhat* képviselő jelenléte szükséges. Második tárgy a *Nessi* mentelmi jogáról szóló jelentés, ha ezt nem tárgyalja a Ház azonnal, egy órakor folytatják az indemnitás vitáját, kettődelő órakor pedig kisorsolják a *Popovics* Vazul István összelérnetlenségi ügyében ítélkező zsűrit.

Az ülés ezzel véget ért.

BELFÖLD

A Nessi-ügy. A mentelmi bizottság holnap fogja a képviselőház elé terjesztetni a *Nessi-ügy*ről szóló jelentését. Hír szerint az ellenzék azt fogja kívánni, hogy a jelentést a *keddi* ülés napirendjére tűzzék ki; ezt azonban a többség részéről ellemezni fogják. Ellenben hajlandó a többség, amint értesülünk, beleemenni abba, hogy a jelentést mindjárt holnap vegyék tárgyalás alá. Amennyiben pedig erre nézve nem lesz megegyezés, abban az esetben az indemnitás-vita befejezése után fogja a Ház ezt a mentelmi ügyet tárgyalni.

Csongrádi deputáció. A csongrádiak azzal a kéressel fordultak a kormányhoz és a képviselőházhoz, hogy az ötvezer forintos államkölséket melyet egy töltés építése céljából vettek fel, engedjék el. A kérvényt ma huszonöttagú küldöttség nyújtotta át *Szél* Kálmán miniszterelnöknek, *Lukács* László pénzügyminiszternek és gróf *Apponyi* Albert képviselőházi elnöknek. A küldöttséget, amelynek tagjai között volt *Szivák* Imre és *Kossuth* Ferenc országyűlési képviselő is, *Csathó* Zsigmond megyei főispán vezette. Ugy a kormányelnök, mint a pénzügyminiszter és a házelnök szívesen látták a deputációt s készséggel megegyérték a kérelemnek részéről való pártfogását.

Az ökörmeszel petíció. Ma folytatta a Kuria első választási tanácsa a nagybeteg *Pais* Andor helyett *Ádám* András kir. kuriai bíró elnökölésével *Pazna* Jura és társai kérvényezőknak s a választástöredék részéről benyújtott ellenpetícióknak a tárgyalását. Miután *Zachár* Emil előadó az 58 napos vizsgálat eredményének az ismertetésével még tegnap elkészült, dr. *Metzler* Gusztáv, a kérvényezők képviselője terjesztette elő észrevételeit. Számos közvetett bizonyítékkal az elnöki önkényről s a közigazgatási befolyás iennforgásáról akarta a kir. Kuriait meggyőzni s a választás megsemmisítését kérte.

Ezzel szemben dr. *Dobosffy* Ferenc, a választástöredék képviselője azzal argumentál, hogy a visszaadított választók személyazonosságának a vizsgálat folyamán történt megállapítása nem szolgálhat a kérvényezők javára, mert a törvény szerint ennek a szavazások kell megállapítását nyernie, ami pedig akkor az elnök hosszas nyomozása dacára sem sikerült. De meg ha a kérvény összes bizonyítékait valóknak venné is a Kuria, egy statisztikát közül, amely szerint gróf *Teleki* Gyulának még mindig 143 szótöbbsége marad. A vizsgálati tanuvalomások mérlegelésének a nehézségeit az ökörmeszei Verchovina exotikus viszonyaival világítja meg, s utal az ellenpetíció számos beigazolt adatára, melyek miatt *Seján* Antal passzív választói jogának feltűggesztését s a petíció elutasítását kéri. Az ítélethírdetést huszonegyedikére tűzte ki a Kuria.

élte nagy viharait, előkészítésének ádáz küzdelmét, az ellentétes elvek minden háboruját és most a filozofus nyugalmával rendezkedik, rendelkezik, tervel, végrehajt mindent a nőkért, mindent maguknak s így — közvetve — az egész társadalomnak. A jótékonyaság adóját leróta és egyre lerója nagyobbszabásu menházak, iskolák és kórházak alapításával; a többi gond: a nők, a tagok, a társadalom nevelése, emelése, megtisztítása és egyáltalában — a megtisztulás. Vallásról nincs szó, de igenis van erkölcsi életlér: — papokat nem kultiválnak, de igenis papjait ök a maguk megtisztult világnézetének. Ugy adminisztrálják a maguk társaságos életét, hogy tanulhatunk tőlük; nincsenek preferáltjak, de vannak vezetőik; nincsenek klikkjeik...

Azaz klikkek vannak. Ezt semmiféle republikánus kormányzat se képes megdönteni. Tárgyuk most is ez volt. Az ellenzék megobstruálta a klikkeket, a vezetőség klikkjét. Holott mit akar ez a klikk? — Csak azt, amit ök mind, csakugy a női érdekek megvédését, mint ök. De — a hatalommal növen az önérték is — a vezető tanács, a klikk, egynehány választott asszony, ugy kormányzó, ahogy akart és a legféltéknebb modernséget illő reverenciával tartotta távol magától. Sőt igyekezett címének is — a jótékonyaságnak — elsősorban megfelelni, tehát: árulók, le velük, ostobák és korlátoltak! E körül forgott az érdekes vita, melyen szerencsénk volt — egyetlen férfi-vendégképpen — jelen lenni.

Van ugyanis számos osztálya ennek a női klubnak. Hiszen orvos, jogász, filozofus, művész, kereskedő is hivatalnok van tagjai között — nem is említvén a családanyákat. Ezek az osztályok külön-külön működnek és osztályelnökök útján érintkeznek a vezető tanácsossal. De az osztályelnökök csak éppen előterjesztéseket tesznek, a tanácsnak nem tagjai és így so szavazatuk, se

szólásjoguk nincs. Ez — még ha nem is ellenzék szemmel nézzük a dolgot — elég visszás állapot és így az ellenzék nagy erkölcsi erővel támadhatott. Mért van ez így? A magyarázat igen egyszerű: az osztályok közül a filozofusok vagy akik magukat az etikai osztálynak nevezik, valamint az orvosok a legerősebb elmék, a legmodernebbek; míg az egyszerűbb „családanya-fogalkozású” tagok mind a jótékonyasági osztályban ülnek, mely így a legzsámossabb és legkonzervatívabb. Ok a többség is. A nagy elmék ilyenformán ha kiföznek valamely igen szép és nagy, sőt ábrándos tervet is, amilyen például a házasság ellen való élet-halálharc és annak mai formájában való megdöntése, ilyenkor ez elmes kisebbség szembe találja magát a nagy többséggel, a konzervatívizmussal, vagyis annak képviselőivel: a tanácsossal; egyre sikertelenül veri a társadalom ócska, de annál vastagabb és törhetlenebb falait. A fák nem nöhetnek az égbe — és ez volt a világ összes kisebbségének és ellenzékének tragikuma örökkön-örökké. A háboru tehát a körül indult meg, hogy ez osztályelnökök — a legnagyobb elmék — a tanács számottevő tagjai legyenek.

Valamikor — ugy mesélik — ugyanezen a gyűlésen megtépták egymást a szónokok és kőrmökkel érveltek. Ma ez nem történt meg. Azonban látunk egy doctor philosophiae-t, aki öklével úgy verte a padot, hogy a legideálisabb obstrukciós parlament se kívánhatta volna különben.

Hát miféle társaság ez? — rikkoltoza. Ha azt kérdezzük tőle, hogy kell-e neki az újítás, akkor is felel; ha azt kérdezzük, elveti-e ugyanazt: akkor is felel.

Valóban, az asszony könnyen fáradó, fiatal politikus még. A hosszu küzdelemben kissé elfáradván, gépiesen álltak már fel ö nagyságok, amikor az elnöki emelvényről pro- vagy kontra-

A „legközbeszóltabb“ szónok. Legközbeszóltabb: pogány egy epitheton. Aki csinálta, annak elég ideje volt arra, hogy ilyen hosszú szót fabrikáljon, továbbá hogy kiderítse, kit illet meg ez a jelző a tisztelt Ház szónokai közül. A nagyon ráérő statisztikus kiszámította ugyanis, hogy a legtöbb közbeszólással tarkított beszéd eddig a Pichler Győző tegnapi beszéde volt. Összesen ugyanis nem kevesebb, mint kilencvennégy közbeszólás esett rá, és pedig:

Széll Kálmán közbeszóló	52-szer,
Rakovszky István	11-szer,
Szentiványi Árpád	9-szer,
Különböző közbeszónokok	22-szer.

Éz összesen: 94.

Asattanája pedig a kedélyes kis statisztikának az, hogy a közbeszólások közül legalább kilencven ilyenformán hangzott:

— Nem igaz.

Amiből kitetszik, hogy a jó Pichler ezuttal nem éppen alaposan vigyázott Magyarországra.

Választási mozgalmak. Amint tudva van, most három kerület nincsen képviselve a Háza. Az illavai megüresedett Kubinyi György halála folytán; Tápé és Csongrád választását pedig megsemmisítette a Kuria s a Ház a napokban már intézkedni fog az új választások ügyében. Mind a három kerületben megindultak a választási mozgalmak és előreláthatólag mind a három kerületben a szabadelvű párt lesz a győztes. Kubinyi György örökében, illaván Sipky Sándor volt képviselőt léptették föl, Tápén Rohonyi Gedeon jelöltjét hangoztatják, Csongrádon a szabadelvű párt Fekete Mártont lépteti föl.

Az állami tanítók Wlassos miniszternél. Wlassos Gyula közoktatási miniszter ma délután a rendes kihallgatás során fogadta az állami tanítók közgyűlést által kiküldött harminctagú küldöttséget. Onodj Gusztáv erzsébetfalvai állami iskolai igazgató volt a küldöttség szószólója.

Kifejtette az egyetemes gyűlés kérését, hogy az állami tanítók a nyolc középiskolát végeztetett állami tanítósággal egyenlő elbánásban részesüljenek, hogy a más jellegű iskoláknál szerzett jogok és szolgálati évek figyelembe véssenek és végül, hogy a jóváros és környékén, valamint Fiumában működő tanítók működési pótléka egyenlően megahagyasék és a nyugdíjba beszámíttassék.

A miniszter, ki a küldöttséget jóindulattal fogadta, válaszában kiemelte hogy a magyar állami tanítóság mindenkor számíthat az ő jóakaratra és nem hiszi, hogy bárki is abban kételkednék. Az állami tanítók kérését méltányosnak és természetesen tartja, ki is jelenti, hogy mint eddig, ezentúl is meg fog tenni minden lehetőt az állami tanítók fizetésének méltányos rendezése érdekében. A miniszter asztán fesztellenül beszélgetett a megjelentekkel az állami

szavazás miatt felállásra szólítottak fel. Az érdekes elnök, dr. Sabanov asszony csak bágyadtan mosolygott ezen a kis félreértésen és bölcs mérleglettel felelt minden támadásra.

Ez az asszony volt a legbámulatosabb ebben a lázasan forrongó női parlamentben. Túrelme oly kifogyhatatlan, szelleme oly fölényes, replikái olyan helyesek, hogy nincs az a düh és lázongás, mely kifogathassa fölényéből. Megjelenése pedig oly egyszerű és mégis oly megnyerően előkelő. Emlékeztet nagyon a mi kintinő írónkra: Szabó Endréné Noglál Jankára; arca megtévesztően hasonlatos az övéhez, hangja éppen olyan lágy és kellemes hang, mozdulatai ugyanolyan harmonikusak és megnyerők: a legdázabb ellenzék se tudja megvonni tőle reverenciáját és rokonszenvét. Megkérdeztük tőle, hogy haragszik-e az ellenzékre, ha megakasztja a tárgyalás menetét.

— Zaccsem? felelte kedvesen; miért? De-hogy. Ők igen hasznos szolgálatokat tesznek nekünk, kevesebbet gondolkoznánk, ha ők nem volnának.

Legérdekesebb azonban e nők életében — nem ez a paradés naggyűlés — a valóságos klub-élet. Klubjukról azonban csak annyit tudtunk meg, hogy minden este más osztály ülészek, felolvasásokat tart, zeneestélyt, színelőadást rendez; olvasóterme a legmodernebb könyvekkel és folyóiratokkal van ellátva, — de oda, alapszabály-szerűen, férfinnak belépni egyszerűs mindenkora tilos. Így hát minden szives barátság mellett hiába várnók, hogy oda meghívjanak. Vajjon mért ez az exkluzivitás? Mi, férfiak, ha közös fészkeinkbe elvetődik asszony, ünnepeljük őt, meg is hívjuk, hogy velünk mulasson, azaz: mi jóformán igazán csak velük tudunk mulatni! De az is a mi alacsonyabb-rendiségünkét igazolja; ő nekik nincs szükségük ránk, ha mulatni akarnak. Különbben is — a férfival tréfálni nem jó.

tanítók helyzetéről s ismételten biztosította őket támogatásáról. A küldöttség megnyugvással távozott.

Vizsgálat egy alispán ellen. Egyes lapokban a valóságban meg nem felelő hírek jelentek meg a dr. Domokos Antal udvarhelymegyei alispán ellen pénzkezelési rendeltenségek miatt megindított eljárásról. A M. T. I. ezekkel szemben közli a belügyminiszter leirátát, amely az ügyet a maga valóságában mutatja be, feltárván a szabálytalan pénzkezelések egész sorozatát. A leirat Udvarhelymegye közigazgatási bizottságának szól s e szerint a miniszter meggyőződött a következő tényekről: Az alispán a megyeház átalakítására engedélyezett, kezelésében levő 12.501 korona 78 fillér pótfajadalmazásból csak 10.588 korona 83 fillért kezdett felteüleg; 1845 korona 95 fillért mint elszámolandó előleget saját kezéhez, a letéltileg kezelt összegből 9000 koronát a miniszter rendelete ellenére a vállalkozó részére kiutalt. A vármegyéhez érkezett pénzküldeményeket vett át s azokat több esetben a pénznaplóba az átvétel napja helyett csak egy hónap, esetleg hosszabb idő múlva vezette be és adta át a megyei pénztárnak. Az állampépítészeti hivatal által küldött 160 korona és Kányád község által 57 korona a vizsgálat alkalmával sem a pénznaplóba bevételezve, sem a pénztárba beszozálatva nem voltak s ezeket az összegeket az alispán a vizsgálat folyamata alatt fizette be a pénztárba. A miniszter felhívta a közigazgatási bizottságot, hogy a mennyiben a vizsgálat folyamán más vármegyei alkalmazottak mulasztása is beigazolatlának, a mulasztást elkövetők ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot saját hatáskörében rendelje el.

A véderő-provizórium.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, november 13

A képviselőház véderő-bizottsága ma délután 1/5 órakor báró Podmaniczky Frigyes elnökle alatt folytatta a véderő-provizórium-javaslat megvitatását.

Tóth János utalt arra, hogy a közjogi aggrályokat a miniszter a minap igazolta midőn kimondta, hogy a jutalékemelés elkerülhetetlen, tehát valamely formában Ausztriában is létre kell jönnie. Az ő nézete az, hogy nekünk nyult kell helyoznünk arra, hogy Ausztriában is alkotmányos és parlamenti legyen az elintézés, mert az 1867. XII. törvényeink letélenül elrendeli. A költségeket illetőleg megépődve halottuk a minap, hogy a hadügyi budgete eddig be volt állítva a biányzó legénység költsége is. Ez a közös budget irreálisat bizonyítja és Magyarország félrevezetését jelenti. Bizalmatlansággal fogadják tehát azt a kecsgetést hogy a költségöbbllet minimális lesz. A véderőtörvény reviziójaker ugyanigy kecsgetették a nemzetet a tebertöbbllet mégis milliókat tett. A mostani költségzaporodást is évente öt millióra teszi. Arra is figyelmeztet, hogy 1894. óta Magyarországon évente 66.900 helyett 68.000 ujonno sorozatott be. Ennél nagyobb véradót igazán nincs miért kipréselni a nemzetől. A hármasszövetség előnyei ezzel az áldozattal nem érnek fel. Nem fogadják el a javaslatot.

Bakonyi Samu csodálkozik Domahidy és Soly-mossy minapi beszédén, akik a hadsereg nevelő hatását emlegették. Összehasonlítva a katonatisztek és polgári tisztviselők fizetését, ez utóbbiak nincsenek olyan jól fizetve, mint a tisztiek. De privátdmtern nem ad nekik az állam. Ezt az intézményt meg kellene szüntetni, miáltal sok ezer ember jutna a kombatlans állományba. Münnichehel szemben vitatja, hogy a póttartalékosokat nem lehet privilegizált elemnek tekinteni hiszen a véderő hivatása első sorban a háboruban való felhasználás, nem pedig a béke idején való szolgálat. A póttartalék egy részének behívása valóságos merényet. Kérdi, ientartja-e még a miniszter, hogy a kétéves szolgálat eszméjétől elvben nem idegenkedik? És kívánja, hogy a nyilatkozat a bizottság jelentésébe felvéttessék.

Pichler Győző kérdi, mibe loznak kerülni hozzávetőleg azok a relormok, melyeket a miniszter a minap öt éven belül keresztülvindöknék jelzett és amikre a legénység-szükségletet már ez a javaslat rendelkezésére bocsátja.

Báró Bolymossy és Domahidy személyes felhasználási után Bolgar Ferenc reflektált Bakonyinak a kétéves szolgálatról tett nyilatkozatára. A honvédelmi miniszternek e tárgyban mondott szavai ország-szerte feltűnést és megnagyútatást kellettek. Tény, hogy a relorum költséges és nagy ujonötöbbllet kíván, de tény az is, hogy kompenzációt kapna benne az ország áldozataiert. Szóló különben kijelenti, hogy megokolt határozati javaslatot fog a kétéves katonai szolgálat tárgyában a Ház plénumában benyujtani.

Következik a szavazás. A javaslatot általánosságban elfogadják. A részletes vitában a 2. §-nál Bakonyi meggyőzősére

Báró Fejérváry miniszter azt feleli, hogy az ujonötalék számának változtatása nem jelenti a véderő-rendszér átalakítását s hogy a két országgyűlés közöt deputáció-küldés után osakik akkor kell a felolgozás különbségét kiegyenlíteni, ha a két parlament nem tudott egyenlő elveken alapuló határozatot hozni. Illetkozik ama vád ellen mintha a hadügyi budget irratlása következne abból, hogy a fogyatékok költségeit is megszavazták. A katonai terhek előirányása

a legskrupulózusabban történik. Fenntartja, hogy a javaslattól származó költségöbbllet mindaddig, míg nagyobb mérvű új szervezések nem történnek, csakugyan minimális lesz. Pichlernek azt válaszója, hogy a két vértüzérszázaló, egy vasuti zászlóalj és három vonatszázad költségei körülbelül 900.000 korona állandó kiadást és 3 millió egyszeri kiadás lesznek. A tábortüzérség relorója meg nem haladt annyira, hogy arról már be részolni lehetne. A militarizmus terjedésének vádjá üres jelszó, még ha pástorleüvében fordul is elő. Hol van az a katoná, akinek kedve telnék a nemzet föltséges megterhelésében? Arra az óhajra, hogy a jelentésbe felvéttessék a miniszternek a kétéves szolgálati időre vonatkozó kijelentése, erre azt feleli, hogy a kisebbség amugy sem járul hozzá a többség nevében adott jelentéshez, tehát ránéve irreleváns lehet, mi áll benne. A miniszter különben nem ellenzi, hogy kijelentése felvéttessék a jelentésbe, de akkor legyenek ott kiün-tetve az öt világotos kifejtett skrupulusai is.

Tóth János ujra kijelenti, hogy ha a fogyatékok költségeit is évente beállították a hadügyi költségvetésbe, ez feltélenül irreális budgetzárakodás. Ugyancsak hangsúlyozza azt is, hogy a jutalék emelése a véderőszerve változását jelenti. Indítványozza, hogy kompenzációt a magyar erdek szolgálati nyelve a magyar legyen, hogy az 1846. II. t. c. értelmében magyar ezredkebe csakis magyar tisztiek alkalmaztassanak, továbbá óhajja a honvédségnél tüzérség és külön vezérkar felállítását. Kívánja egyuttal a póttartalék kontingentálását és a kétéves szolgálati idő meghonosítását.

Báró Fejérváry: A budgetelőirányzás kifogásolt módja onnan keletkezett, hogy a hadügyi kormányzat már évek óta kéri a jutalékemelés és az előirányzatok megállapításakor mindig azt remélte, hogy meg fogja kapni. Innen van az, hogy az elve-zénylések pótlásának költségeit is előirányozták a költségvetésben. Tóth János indítványaira megjegyzi, hogy a hadsereg törvényeink szerinti közös, azt tehát nem lehet nemzetek szerint tagolni, ami a haderő szétbomlását vonná maga után. A hadseregnek szüksége van egy érintkezési nyelvre, melyet minden félig-meddig művelt ember ért; ez — fájdalom — nem a magyar, amig a német nyelv e kellemek megfelel. A magyar tisztekre vonatkozólag utal arra, hogy 1846. óta a viszonyok változtak. Késégtelenül üdvös volna, ha a magyar tisztiek mind magyar csapatoknál szolgálnának. De szolgálati érdekből szükség van a magyar tisztiek egy részének Ausztriában való alkalmazására. 1848-ban is sok honvédszapatnál német volt a vezénynyelv, a honvédség legjobb tisztjei is az osztrák hadseregből jöttek. Így hát olyan rossz iskola az még sem lehetett. A honvédtüzérség kérdése első sorban pénzkérdés. Eleinte a tüzérség mind Csehországból egészítette ki magát s innen eredt a kívánság. Ma azonban vannak magyarországi tüzérezredék és éppen ezért vannak a honvédségi ordine de baltalibe beosztva. A közös tüzérségnek a honvédségnél való alkalmazása nagy megtakarítást jelent, mert csak a kvótarányban viseljük a költségeit, holott a külön honvédtüzérség összes költségei minket terhelnek. A póttartalék kontingentálva volt 1889-ig, akkor az általános vedkötelés-szellemelek megjelölésén a törvényhozás elejtette a kontingentálást. Az ujonötalék állandó emelésénél esetleg szó lehet a kétéves szolgálati időn kívül a póttartalék kontingentálásáról is. De hogy mikor következnek be a védtörvény reviziója, ma nem tudhatni.

Pichler Győző: Ausztriában minden új törvényjavaslat a cseh nyelv jogi területének fejlődését vonja maga után, mert ilyen koncesszió nélkül a csehek semmit sem szavaznak meg. Koeber most is tárgyal az osztrák pártokkal és nemzetiségekkel. Kizártnak tartja-e a miniszter, hogy a cseh nyelv egykor mint szolgálati nyelv a cseh csapatoknál el fog fogadattni? Például egy esetleges trónválasztás esetén?

Báró Fejérváry: Hisz jöhet olyan idő is, amikor az emberek a kezükön járnak. (Derülség.) De beátható időben ezt kizártnak kell tekintennük. Más politikai téren lehet, hogy az osztrák nemzetiségek fog-nak koncessziókat kapni egymás rovására. De nálunk kinek a rovására kapnat engedményt a magyar? Ismét csak valamely magyar érdek rovására.

Bakonyi Samu az látja, hogy a kormány a magyar nyelvet a véderőben egészen mellékes tényezőnek tekinti. A magyar állam önálló és külön egyénisége kétségtelen; az ő hivatalos nyelveinek jogaira az osztrák nemzetiségek nyelvei igényt nem tarthatnak. Nekünk azon az elven kell állanunk, hogy a magyar állam nyelveinek a magyar állam véderőjében érvényesítenie kell. Cseh, morva, szlovén aspirációk a maguk jogosultságát a magyar nyelv jogaival nem mérhetik össze.

Báró Fejérváry: De jure nem, de tényleg ugy volna!

Bakonyi: Hát méltostatik elismerni a miniszter urnak a magyar nemzet e jogát?

Báró Fejérváry: A magyar nemzetnek e joga megvolt és meg is van, de beáitja, hogy óelszerűen csakis a véderő útján biztosíthatja fennállását, 1867-ben ő felségére ruházta a jogot, hogy a közös hadsereg szervezetel, ve: énytelét, vezérét megállapítsa.

Bakonyi: Tehát ez tisztán a nemzet és királya köti dolog. A törvényhozás intenciója nem lehetett, hogy egy idegen nyelvet tegyen uralkodóvá a hadseregben. Aztán nem arról van szó, hogy az egész hadseregben legyen magyar szolgálati nyelv, hanem csak a magyar csapatoknál. Osak azt akarjuk, hogy a véderő magyar részében az történelki, ami a honvédségnél is, mely a miniszter szerint szintén csak egyik része a közös véderőnek. Katonai szempontból ez óhaj elven semmi ellenvetés nem tehető, hiszen pl. Mária Terézia idejében magyar vezénynyelvvél védte meg a magyar vitázés a dinasztia trónját. Ta-

gadja, hogy az 1846: II. törvényeik derogáló újabb törvény volna és így áll az, hogy a magyar ezredekben csak magyar állampolgár legyen tiszt. Követeli a tüzéség felállítását a honvédségnél. Kijelenti, hogy a honvédségben nem látja a közös hadsereg egyik részét, hanem az önálló magyar hadsereg magját. Még a törvényt is megkülönbözteti a király jogát a honvédségnél és a közös hadseregnél. A honvédfüzsérgéti kész áldozatokat hozni. Szintén követeli a póttartalékosok kontingentálását. Követeli a magyar ezrednél a magyar nemzeti színi zászlót. Követeli, hogy a törvényjavaslatba befoglalassák, hogy a magyar ezrednél a katonák tegyék le a királyra és az alkotmányra az esküt.

Fejérvári miniszter vitatja, hogy a honvédség nem az önálló hadsereg csirája. Az ő számára a törvényben gyökeres szempon a mérvadó. A honvédség egy része a haderőnek. A résznek nem lehet más feladata, mint az egzséknél és ez a feladat a monarchia védelme. A védtörvény revíziója most nem lehetséges. Amikor annak ideje megérkezik, akkor elő fogja terjeszteni, most azonban különben sem volna a reform keresztülvihető. Talán korábban jön, mint a függetlenségi pártnak öröme válnék! A magyar zászló ellenkezik az egységes szervezettel. A zászló, ahogy most használják, talán nem megfelelő. Azt elismeri, hogy valami módot ki kell találni, mely a mai központi helyzetnek megfelel. De ha megálapodás történik is, akkor sem lehet a régi dísz zászlókat eldobni, csak lassanként lehet behozni az új zászlókat. Erre nézve tárgyalások olynak. Egy hadur van. egységes a szervezés, csak egy lehet a zászló is. Ha az új zászló elkészül, a legtöbb jog szerint az a hadur fogja adományozni az ezredeknek. A magyar eskü kérdése vonatkozólag hangsúlyozza, hogy az ország törvényeit a katonaság respektálja. Helytelen volna, hogyha különböző a katonákra esküdnek a hadsereg. Ez oly kontuzió okozna, ami veszélyeztetné az egységes hadsereget. A miniszter beszéde után az előrehaladt idő miatt az ülés folytatását holnap délutánra halasztották.

A belügyi tárca.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, november 13.

A képviselőházi pénzügyi bizottsága ma délután Falk Miksa elnöke alatt ülést tartott, melyen a kormány részéről Seill Kálmán miniszterelnök, Gulner Gyula és Seill Ignác államtitkárok, dr. Némethy Károly és Dezerdy Viktor miniszteri tanácsosok és Papp Elek miniszteri osztálytanácsos jelentek meg. A bizottság a belügyi tárca költségvetését vette tárgyalás alá, melyet Jakabhy Imre előadó részletesen ismertett.

Előnek Kossuth Ferenc jelezte ki aggályait a közegészségügyi szolgálat felett és a gyermekmenhelyek felállítását sürgette. Rakovszky István nem látja a költségvetésben az egyszerűsítés által lehetővé tett megakarításokat és a gyámügyi rendezést sürgette. Szerinte a pánszlov izgatás ott a legérősebb, ahol a közigazgatás a leggyengébb. Szederkényi Nándor ugyanennez nézethez csatlakozott és a közigazgatás reformját kívánja. Gróf Teleki Sándor a közegészségügyi céloknak jobb dotálását óhajtja külföldi példák alapján, majd az üzletszerű nemzetiségi agitátorokról szólott és a szabadságot védte a visszaélések ellen. Pankovics József szintén a közegészségügyi kérdéseiről szólott, felhozván, hogy az alföldi városokban a közegészségügyi személyzet és állami dotáció egyaránt elégtelenek, külterületeiken a legelhangyoltabb állapotok láthatók; esetleg a kormány beavatkozását kéri.

Komjáthy Béla az új személyszaporulatok ellen szól, utal ezen terheknek rohamos emelkedésére és különben a központi tisztviselői létszámnak a leszállítását kívánja. A főszoabirák ráfizetnek utazási atányaira. Végül a tüzrendészet rendezését sürgette, esetleg állami tüzbiztosítás útján és a kőborozónyok kérdését érint. Végül kéri, mikor lesz már kézen a gyűlékezési jogról szóló törvény. Redő Albert az árvagyónak a kiszáradt hitelenek kielégítésére való felhasználását szeretné. Marosvásárhelyre bábaképző tanfolyamot kéri. Neményi Ambrus a bürokrácia túlzott ellen szólal fel, mivel az utolsó tíz év alatt összes jövedelmeink emelkedésének 24%-át személyszaporításra fordítottuk. Ez ellen a következő intézkedéseket kéri: a normálétus megállapítását, a kvalifikacionális törvény szigorítását az egzsé költségvetés nézve a személyzeti kiadások összesítő kimutatandók, a központi tisztviselői létszáma leszállítandó, a berendelés szabályozandók, a nyugdíjügy is rendezendő. Hieronymi Károly egyetért a Neményi által kifejtettekkel, de a kérdések megvitatását a tisztviselői fizetési javaslat tárgyalása idejére kívánja halasztani.

Seill Kálmán miniszterelnök válaszolt a felhozottakra és kijelöti a közigazgatásnak a nemzeti eszme szempontjából való fontosságát. Majd az egyes kérdésekre áttérve, kijelenti, hogy nincs ellene a hivatalnok normálétus megállapításának (Eljenzés), addig is a decentralizációra és a törumok csökkentésére törekedik. Az erők jobb kibaszálása által az egyes miniszteriumok megkarítását fogják tenni. A gyermekvédelem tekintetében minisztersége alatt gyökeres reformok történtek, a tuberkulózis elleni védelmet, melyet Hieronymi indítványozott, most kezdeményezte. Haladás van a bábatanfolyamok tekintetében is, — egyet Marosvásárhelyen is kíván felállítani, Redő Albert kívánására szerint. A közigazgatási visszaéléseket vizsgálókkal igyekszik leteríteni és ez szemmel érezhető a peritériákon. A közigazgatási reformra gyűjti az anyagot, az egyszerűsítés pedig folyamatban van; ismerteti az e tekintetben kiadott ügyviteli

szabályzatokat, amelyek a napokban fognak megküldeni ingyen a községeknek. Az egzsé rendezéstartó revíziója készül és a belügyminiszterium személyzetét és munkáit teljes elismerés illeti. A parlamenti reformmal foglalkozik, revízió szükséges, de a revízió irányáról még nem nyilatkozhatik. A városi közegészségügy hiányába igyekszik fog segíteleg belevényelni. A tüzrendészet javaslatot Ováry Ferenc képviselővel készített. A közös iocél a nemzeti adminisztráció szervezése.

Falk Miksa elnök indítványára a bizottság a miniszterelnöknek nagyérdékű felvilágosításait közszönetet mondott.

A központi kiadások tételét a bizottság megszaszta és a belügyminiszterium költségvetésének tárgyalását a holnap délután 5 órakor tartandó gyűlésre halasztotta.

Majláth püspök mosakodik.

Kolozsvár, november 13.

Ma délelőtt nyílt meg a katólikus státusgyűlés báró Jósika Samu világi és gróf Majláth Gusztáv püspök egyházi elnök vezetésével. Isentisztelet után küldetésig hívta meg Majláth püspököt, aki hosszabb megnyitó beszédet mondott.

Kijelentette, hogy nem szokott más felekezetek ügyeivel foglalkozni, de ezuttal a támadások, amelyek érték a kényszerítik nem hogy védekeznek, de hogy azok az igazság érdekében reflektáljon. A kolozsvári zászlószóval nem azért nem vett részt egyháziak, mintha a többi felekezeteket nem becsülné személyükben öszintén de mert egyházának törvényei szigorúan tiltják, hogy ily közös egyházi funkcióban részt vegyen. Pedig ő inkább lemond, de egyházának törvényeire ily hitlen nem lesz. (Élénk tetszés.) A történelem dolgában szeméretet, hogy térít pénzrel, igérettel és protekióval. Beesüléséavára kijelenti, hogy ez nem igaz. Aljlon elő bárki is bizonyítsa be, hogy akármilyen igérettel igyekezett volna valakit átteríteni. Igaz, számtalan levelet kap, amelyben pénzért, ami igen szomorú dolog, átterésre ajánlkoznak. Az ilyen levelekre ő nem is reflektál, hanem elégette őket. A szó hatalmával, a szeretet erejével ha terített volna, csak kötelességet teljesítene volna, de nem tette. A protestánsok, ugymond, ne vádolják a katólikusokat bajiakért, a közös veszedelem az, hogy e kor emberei Krisztus tanaitól eltérnek. A baj a szeretetlenség és a nagyvártyás, ezek leggyésére egyesülnök kell mindazoknak, akik Krisztus tanában hisznek.

A püspök kiterjeszkedett az erdélyi püspök cím kérdésére is. Ha sejteje volna, hogy e kérdés oly létekenységet okoz a protestánsoknál, nem provokálta volna a rendeletet, mert ő a rendelet nélkül is isten kegyelméből erdélyi püspök.

Ugron Gábor kiemelte, hogy az erdélyi katólikus egyház teje ellen irányuló támadások csak melegebb teszik iránta a szeretetet. Az egyházpolitikai harcok idején előre megfontolták ok, hogy a reformok árát a protestánsok fogják megfizetni, de azt maguk sem hiszik, hogy a rombolás ily nagy legyen. Eppen azok, akik ebben bűnösök. Önvédelemből a katólikus egyházat támadják. A katólikusok nem ellenségei a protestánsoknak. Az állami segedelem nem eleneztek és megerősödésükben a magyarság erősödését látják. A protestánsok ne legyenek eszközköz a katólikusok ellen való harcban, annál inkább, mert öntudatlanul eszközköz olynak kezében, akik a kereszténységnek ellenségei. Szóval bizonyítja, hogy a protestáns vallások, ideig a kálmánisták elérték Kálmán eredeti tanaitól és megazították az öszkekötést a néppel. A püspök iránt legmelegebb tiszteletet jezei ki. Báró Jósika Samu meleg szavakkal adott kitéjezt a státusgyűlés szeretetének és rokonérzésének a püspök iránt.

A gyűlés elhalasztotta, hogy a pápához üdvözölő tviratot intéz. Ezután megkezdődött az évi jelentés tárgyalása. Az autonómia szabályzat átdolgozásánál Ugron kijelenti, hogy semmit sem akar tüggővé tenni az országos autonomiától, amelynek elkészítése és szentesítése beláthatatlan időkre nyulhat ki. Attól is tart, hogy az országos autonómia oylan lesz, hogy az erdélyi nem foglalhat benne helyet. Indítványozza, hogy az igazgatónak haladjon tovább önállóan a saját szervezete revíziójának megoldásában. Pál kanonok és báró Jósika leiszólása után az igazgatónak tanácsot javaslatát az indokolás kihagyásával elfogadták. A jelentések során a gyűlés közszönetet mond Wlassics miniszternek az 57.000 koronátérvő kongrua-gegyek és a tetemes iskolai államségélyért. Majláth püspöknek pedig 70.000 koronánál több adományáért. A kepmegváltás dolgában báró Bánffy Zeigmond előadja, miy teher a szabálytalan kepe, melyet az egyház és a többi egyházakkal egyetérve kíván megoldani. Ugron felszóalására kimondták, hogy csak az ev. ref. és unitárius egyházakhoz intéznek ilyen átiratot. A katólikus egyetem ügyében ismét Ugron szólal fel. Szükségesnek tartja a katólikus egyetemet. Ajánlja, hogy egy tizenkéttagú bizottságot küldjenek ki Majláth püspök és Jósika elnökletével, hogy az a Gyulaiehvárotról felállítandó katólikus egyetem ügyében állandóan akcióit fejtsen ki. A tanügyi jelentés során Zakarás ügyvéd felhozza, hogy sok katólikus jár a szász iskolába, a katólikus iskolában pedig sok a más vallású és nemzetiségű. Ugron ebben nem lát bajt és intézkedés erre nézve nem szükséges.

A délelőtti gyűlés után a püspök ebédet adott. Délután letárgyalják a gazdasági jelentéseket, elfogadják a költségvetést és a státusgyűlés estére véget ért.

KÜLFÖLD

A szultán fia a oári udvarnál. Annak viszonzásául, hogy Nikolajevics Miklós nagyherceg a multkor meglátogatta a szultánt, a szultán is küld egy tiszteleg küldöttséget Pétervárra, legkedveltebb fiának, Ahmed effendi császári gárdalánus-hadnagyának a vezetése alatt. A küldöttséget azért vezeti vérbeli herceg, mert egy nagyherceg látogatását csakis vérbeli herceggel lehet visszaadni.

A francia „világi ifjuság” kongresszusa. A klerikális agitáció példájára megmozdult Franciaországban a szabadgondolkodó propaganda is. A mellett, hogy a klerikális befolyást megtörje az iskolában s a törvényhozásban, azokat a rétegeket is föl akarja rázni közönyükből, melyek már kinöttek az iskolából, de még nem vehettek aktív részt a közéletben. Azzal kezdtek meg, hogy megalapították a *Les Annales de la Jeunesse Laïque* havi folyóiratot, melynek munkatársai többek közt Bryan, Charbonnel, Jules Claretie, Georges Clémenceau, Anatole France, Yves Guyot, Piquart ezredes, Mirbeau s mások. Ezzel a lappal együtt szerte az egész országban ifjusági szövetkezetek alakultak e címmel: *Világi ifjuság* s ezek az egyletek mult szombaton és vasárnap meg is tartották első kongresszusukat. Ennek is (mint a szabadgondolkodók kongresszusának) az volt a célja, hogy egységes szervezetet teremtsen az egyes csoportok közt. A kongresszus 80 tagból álló végrehajtó bizottságot választott, mely Párisban fog székelni s úgy osztja meg a munkát, hogy az egyik csoport a tanulóifjuság, a másik az érettebb ifjuság közt csinál propagandát.

Mint a szabadgondolkodók kongresszusán, úgy e kongresszuson is a tagok többsége a közoktatásnak állami monopoliama ellen foglalt állást. Bebizonyították, hogy a tananyag az állami iskolákban alig más, mint a kongregacionális iskolákban, úgy hogy nem annyira a tanítószemélyzetet, mint a tananyagot kellene gyökeresen megreformálni.

A legközelebbi kongresszus Rennesben lesz.

A spanyol kormányválság. Egy heti tárgyalások után Spanyolországban majdnem van már új kormány. Ha Sagasta bízzák meg az új kabinet megalakításával, akkor Weyler tábornok megmarad hadügyminiszternek, mert Lopez Domínguez tábornagy nem vállalja el a hadügyi tárcát. A tárgyalások már különben messzire haladtak. Az új miniszterium valószínűleg következőképpen fog megalakulni: Sagasta elnök, Almodovar herceg külügy, Moret belügy, Romero Robledo igazságügy, Veragua herceg haditengerészet, Weyler tábornok hadügy, Garcia Prieto közmunkaügy, Romanos közoktatásügy, Poncever pénzügy.

Madrid, november 13.

Sagasta és Romero Robledo között beállott szakadás következtében a kabinetalakítás a délelőtti közölt alakban teljesen meghiúsult. Sagasta délelben a királyhoz ment. A kihallgatás után megerősítette azt a hirt, hogy az új kabinet alakítása nehézségekbe ütközik. Este ujra tárgyalni fog Romero Robledoval és más politikusokkal, holnap pedig jelentést tesz a királynak tárgyalási eredményéről.

Verekedés a Reichsrathban.

Budapest, november 13.

Nem kellett sokáig várunk. A szóharo után ma ököre került a dolog, s kicsi hiba, hogy az egzsé osztrák képviselőházzal egyetlen verekedő tömegbe nem gabalyodott össze. Most változatosság okéért nem a keresztényszocialisták és szociáldemokraták, hanem a németek és a csehek közt tört ki a harc. Érdekes különben, hogy nem valami nagy elvi kérdésről, hanem egyszerű szóváltásból kerekedett a tetlegességekkel vegyes vihar.

Bécs, november 13.

A ház asztalán van a *Pantussek* és társai interpellációja, amelyben elmondják, hogy egy berlini ügyvéd egy prágai kereskedőnek egy berlini kereskedő elleni pörében egy bírósági beadványban azt mondotta, hogy a csehek, különösen ha németekkel pörlekednek, nem veszik komolyan az eskü szentesítését és pénzért akármire kapnak tanút. Az egzsé cseh népek ezt a kvalifikálatlan megértését, amennyire az interpellálók tudják, a berlini tartományi törvénysszék nem utasította vissza. Azt kérdezik tehát a kormánytól, hajlandó-e diplomáciai úton odahatni, hogy az illetékes német hatóságok ezt a sérelmet megtorolják.

Fernerstorfer arra kéri az elnököt, hogy tekintettel a favoriteni pótválasztásra vonatkozó sürgős indítvány küszöbön lévő tárgyalására, lépjen értebe-

zések a miniszterelnökkel, hogy a bécsi rendőrség elnöke jelen legyen a tárgyaláson. Elnök azt válaszolja, hogy egy rendőrségi tanácsos ugyis jelen lesz.

Néhány jelentéktlenebb ügy elintézése után áttért a ház azokra a sürgős indítványokra, amelyeket egyes német helyi vasutak kétnyelvű felirataiban benyújtottak.

Sürgős indítványaik megokolásában **Novák**, **Hofer** és **Facher** indítványtevők tiltakoznak az ellen, hogy tisztán német vasutakon cseh nyelvű feliratokat alkalmazzanak, amiben az indítványtevők nemcsak cseh provokációt látnak, hanem eszközt a német nyelvterületen való cseh propagandára.

Wittke vasutügyi miniszter rendeletekre hivatkozik, amelyek az államvasutaknál és az államvasutak üzemében levő magánvasutaknál kétnyelvű táblák alkalmazását rendelik első sorban a közönség érdekében és kijelenti, hogy amennyiben az indítványokban konkrét panaszok vannak, a kormány hajlandó azokat megvizsgálni és orvosolni. Meg kell azonban jegyeznie hogy a kormány az államvasutak üzemében levő magánvasutakról illetőleg nincs rendelkezési szabadsága és a szerzett jogokat és igényeket tisztelni kell. Beszédét azzal a kijelentéssel fejezte be, hogy az államvasutak vezetőségének nincs más célja, mint hogy a különböző nemzetiségek területét, amelyet a messze szétágazó vasúti hálózat átszel, amennyire csak lehet, fejlessze és gazdasági szükségleteinek megfeleljen. (Helyeslés.)

A miniszter beszéde alatt és után **Stein** folytonos közbeszólásokkal lármás jeleneteket idéz elő. A miniszter után **Kaftan** beszél, majd **Schreiner** szóial fel az avarok helyreigazítását végezt.

Már vége felé járt a vita a sürgősségi indítvány felett és a ténybeli helyreigazítások során **Schreiner** szóial fel, amikor váratlanul nagy botrány kerekedett. **Schnal** ugyanis, aki több ifjúság képviselővel együtt a szónok körül csoportosult folyvást közbeszólásokkal zavarta **Schreiner**t. Egyszer csak ez a szó hallzott a zürzavarból: *Szemtelenség!* Grössl, aki **Schnal** mellett állott, rákiáltott:

— Csönd legyen! Már megint provokálnak bennünket!

Schnal: Maga az, maga a nagy böcs!?

Grössl: Olyan böcs mindig vagyok, mint maga! Azt hiszi, hogy a tudományt kanálal fajt!

Schnal egészen közeledik Grösslhez s az igaztosságát remegő hangon rákiált:

— Német díszó!

Nagy láрма támadt erre. Ugy látszik, hogy minden dulakodás lesz a németek és csehek közt.

Grössl minden erejéből ezt kiáltja: — Alávalóság, hallatlan gasság!

Lecher ósaniet és a veszekedők közé áll, osztatíván Grösslét és **Schnal**-t; de alighogy eltávozik, **Stein**, **Schwarzer**, **Berger** és **Hofer** odarohannak és mármár **tollfogasság** fejlődik ki.

Schreiner: *Vádjátok nyakon!*

Stein: Takarodjék barátaihoz, szentelen!

— Ki vele, dobjátok ki! hangzik össze-vissza mind a két oldalról. A nagy kavardásban és lármában egyszerre csak **Schnal** a lépcsőkön lebu-
g, **egyesen Lecher** hátra. Sokan rávetik magukat, **ököllel** fenyegetik s úgy látszik, hogy **Grössl** arcú **végül Schnal**.

— **Pfuj!** — kiáltoznak a csehek.

— **Dobjátok ki!** — sug rja a németek tábora.

Pillanatra sem szünetel a fülleiketű láрма.

A képviselők észre sem veszik, hogy az elnök elhagyja az emelvényt s felfüggeszti az ülést.

Szünet alatt is tovább tart a láрма és a dulakodás. **Wels**, aki képviselőházi rendező, közbeveti magát, **de a dulakodókat** nem sikerül szétválasztania.

Teljes negyedórához tart a zürzavar, végre megjelenik ismét a dobogón az elnök, megint a **sajongó karzati közönséget, Schnal** pedig **rendreállításra**, **mert szidta Grössl**.

A cseh radikálisok az emelvényre tódulnak és **hosszban tiltakoznak a rendreállítás ellen.**

Kasovics: No, ez oira dolog! Itt már büntet-
lenül lehet valakit bántalmazni! (Nagy zaj.)

Végre lecsillapodtak a kedélyek és **Schreiner** be-
fejezhető helyreigazító felszólalását. A képviselők
élénken találgatják, hogy ki volt a bántalmazó, ki a
sértett. A névanyag szerint Grösslét érte az arculütés.

Ezamezaker a sürgős indítvány felett nem
lehetett dönteni, mert nem volt meg a kétharmad
többség, a „tárgyalást” tehát félbeszakították.

A legközelebbi „ülés” holnap lesz.

Bécs, november 13.

A parlamenti helyzet zürzavaros s e pillan-
atban senki sem tudja, hogy micsoda bonyodal-
makat hozhatnak a legközelebbi napok. Csak
annyi bizonyos, hogy a parlamenti tárgyalásokat
nem fogják félbeszakítani és hogy a kormány
egyelőre nem fog hozzá a cseh-német egyeztető

tárgyalásokhoz. Arról szó sincs, hogy a képviselő-
ház üléseit félbeszakítsák. A kormány minden
erővel azon van, hogy mennél hamarabb nap-
rendre tüzesse a véderőjavaslatok első olvasását
s e célból tárgyalásokba kezdett az egyes pártok-
kal. A kormány abban bizik, hogy közvet-
lenül a favoriteni pótválasztás és a gabona-
határidőtüzet eltérő tárgyalásban beadott sür-
gősségi indítványok vitája után sor kerül-
het a véderőjavaslatok első olvasására s hogy
a csehek ennek a tervnek a keresztülvitelét nem
fogják megakadályozni. A kormány azonban arra
is el van tőkélve, ha e szándékát nem tudná
megvalósítani, hogy sürgősségi indítvány révén
tüzeti naprendre s hajtja végre a véderőjavasla-
tok első olvasását.

Az ifjú-csehek ma ülést tartottak, amelyen
határozatilag kimondták, hogy nincs miért meg-
változtatniok eddigi magatartásukat.

A ruszcsuki találkozás.

Budapest, november 13.

Megvolt a ruszcsuki találkozás, Románia és Bul-
gária államférfiai megpecsételték a barátságot hosszú
időre s Károly király már el is utazott haza. E fontos
eseménynek az utolsó részletei a következők:

A tegnapi díszelő után a király tisztelőre
tüzijátékot és iákyásmenetet rendeztek. Ma reggel
Károly király, Ferdinánd fejedelem és kíséretük külön-
vonattal Poradinba mentek, ahol megérték azo-
kat a házakat, amelyekben II. Sándor cár és Ká-
roly király Plevna ostroma alatt lakott. Onnan Grivi-
cába ment a társaság, megnézték a román fogad-
almi kápolnát, amely előtt a Boris trónörökös
névét viselő 4. gyalogezred egyik zászlóalja volt föl-
állítva. A király a fejedelem társaságában ellépett
a csapat aróele előtt, majd a zászlóalj vonult el előttük.

A kápolnában gyászistentisztelet volt, amelyen Konstan-
tin vározi érsek ünnepes beszédet intézett a királyhoz.
Károly király azután meglátogatta a háboruban elesett
harcosok sírját, amelyet a király, a fejedelem, az orosz
katonai attasé és Plevna városának egy képviselője
megkoszorúzott. Azután kocsin a grivici sáncok-
hoz hajtottak, ahol a király az elesett oroszok
síremlékére vésett bronzlapot tett, Ferdinánd fejedelem
pedig megkoszorúta az emléket. Onnan
azután kocsin Plevnába mentek az uralkodók.
Abban a háznál, amelyben az ostrom idején Ozman
basa lakott, frissítőköt szolgálták föl. Károly király
ez alkalommal pohárköszöntőt mondott, amelyben
ismételten megköszönte a fogadást, amelyben részese-
tették, elismeréssel adózott az orosz győvereknek és
arra utalt, hogy ez az a hely, ahol a román hadsereg
az első babérok aratta. Köszönetet mondott továbbá
Ferdinánd fejedelemnek azért a figyelemért, hogy
1887-ben a legelőbb vitézségi kitüntetést adományozta
neki s beszédét így fejezte be:

— Huszonöt évvel e-előtt győzőként hagytam
el Bulgáriát, ma a bolgárok legjobb és legőszintébb
barátjaként jövök. A bolgár hadsereg és feje él-
jen soká!

Ferdinánd fejedelem köszönetet mondott a ki-
rálynak, majd történeti visszapillantást vetett a hábo-
rura s a román hadsereg és főnöke útlevelével fejezte
be beszédét. A király és a fejedelem azután Szomo-
vilba, onnan pedig gőzessel Turnu-Magurelebe ment,
ahol Károly király melegen elbucszott Ferdinánd
fejedelemtől.

Bukarest, november 13.

A tegnapi plevna látogatás alkalmával **Károly**
király és **Ferdinánd fejedelem** által a lunch alatt mon-
dott felköszöntő szövege a következő:

Károly király azt mondta: Köszönöm királyi
fenségének, hogy megszerezte nekem azt a nagy
örömet, hogy önnel együtt újból láthassam a plevna
csatamezőt, ahol az 1877-iki háboru sorsa eldőlt.
Mély megindulás vet erőt rajtam, midőn orra a meg-
szentelt földre léptem, amelyet sok ezer vitéz vére
áztatott, akiknek élen állani büszkeséggel volt. Itt
tanultam megbecsülni az orosz hadsereg nagy katonai
kiválóságait és itt aratta az én hadseregem első ba-
bérjait. A sirok, amelyek ezt a várost körülveszik,
látható jelei a véres harcoknak, amelyek hosszú
erőfeszítések után a szövetséges hadseregek diadala
koronázták meg. Épp egy negyed százada, hogy az egész
világ figyelmé Plevnára irányult, melynek elesést, bár
csodálattal Ozman basa hősiességével, élen meglege-
désel fogadták. A történelem most már feljegyezte azo-
kat a fényes győverényeket, amelyeknek emléke annál
mélyebben kell hogy bevésse maradjon népeink szí-
vében, mert ama győverényei tették lehetővé Bul-
gáriának a monarchikus állam megalakítását, Romániá-
nak pedig azt, hogy megkövósolja aecókoronáját.
Királyi fenségnek midőn körveve vitéz tisztjei által,
akik a csatamezőkön kitüntették magukat, személye-
sen nyújtotta át katonai vitézségi érdemrendjének jel-
vényét, a legzivesebben biztosított engem, hogy
népe az én hadseregemet hálás emlékezetben fogja
megtartani. A s zives figyelem és ez a biz-
tosítás igen mogható engem. épp annyira, mint az
a lelkesedés és szimpatikus fogadás, amelyben

Plevna városa engem 25 év előtt mint győzött ma
mint Bulgária urakodójának öszinte barátját részre-
sített. Midőn köszönetet monok királyi fenségének
a szives érzelmek számos bizonyítékáért és a meleg
fogadásért, amelyre e rám néző el emlékezetes nap-
okban találtam, poharamat a bolgár hadsereg
elemem, mely bár még fiatal, már bizonyítékait adta
vitézségének. De mindenekelőtt e hadsereg legelőbb
fejeinek, a bolgár fejedelem ő fenségének egészségére
írtam poharamat.

A bolgár fejedelem a lelkesen megáljenzett be-
szédre így válaszolt:

Sire! Ismerem azokat az érzelmeket, melyek
felséged lelket a dicsőségies, mezőkőn eltöltött és
azok rendkívül értékes ream nézve. Gondolatban
visszatérek a 25 év előtti időkre és látom azt a törté-
neli nevezetességű Plevnát, mely 5 hónapon át
lekötötte szenvedélyes figyelmét az orosz és a
román népek, melyeknek kitűnő fiait itt vértüket
ontották a legnagyobb keresztény elv: egy test-
vérség fejszabadosa nevében, látom a fejszaba-
dító cár leunktő alakját Porabim Bogotban és
Studenában, ahol katonáinak szenvedésében ösz-
tözva ezeket példájával a vitézség legőszb tetteire
buzdította. Látom a vitéz orosz és román ezredek
lélséged ügyes parancsnoksága alatt véghévízni azo-
kat a fényes haditötteket, melyeket a történelem büsz-
kén jegyez be évkönyveibe. Látom végül, miként áldozza
fel magát dicsőségies teljes lelséged hadserege Griviciánál
és Graneonél, e históriai helyeken, melyek örökre tanui
maradnak az áldozatoknak, amelyek a mindig ba-
rárságos román nép Bulgária szabadságáért hozott.
Boldog vagyok, hogy Plevnában ugyanazon a helyen,
ahol a lélséged oty méltóan vezetett hadseregek dia-
dala meghatározottat, lélségednek kifejezhetem népem
háláját és azt az óhajt, hogy a vitéz román hadsereget
mindig kísérje a győzelem. Poharamat lélségedre a
dicsőségies teljes román hadsereg nemes fejére elemem:
Hurrah!

Bukarest, november 13.

Károly király ma reggel **Sturza** miniszterelnök-
kel Bulgáriából visszaérkezett Szinájába.

HIREK

Budapest, november 13.

— BUDAPESTI NAPLO, November 13-én uj
előfizetés nyílik a Budapesti Napióra. Kérjük azo-
kat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése
ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról
idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalan-
ul küldhessük tovább.

— A király gyöngékedése. Bécsből je-
lentik, hogy a főudvarmesteri hivatal már tegnap
este tudatta azokkal, akik kihallgatást kértek,
hogy a király gyöngékedése miatt a kihallgatás
elmarad. A király a schönbrunni kastélyban ma-
radt, de gyöngékedése olyan jelentéktelen, hogy
ma is, mint rendszeren, öt óraker fölkel a folyó-
ügyek elintézésére. A király állapota egyáltalán
nem ad okot aggodalomra. A legmegbizhatóbb
forrásból érkezett tudósítás szerint állapota egészen
megnyugtató, bár ő felsége ma egész nap ki sem moz-
dult Schönbrunban lakosztályából. A reumatikus
fájdalmakhoz könnyebb meghülés járult s ennek
következtében *szába* állott be. Ő felsége egész
nap dolgozott. Gizella bajor hercegnő, aki atyja
látogatására Bécsbe érkezett, ma Znamiba utazott,
hogy leányát, **Seefried** bárónét meglátogassa. A
hercegnő ma este visszautazik Schönbrunba.
Azt hiszik, hogy a király egy-két nap mulva
egészen föl fog épülni.

Bécsből jelenti tudósítónk, hogy egy ottani
könyvatos lap tudósított, amelynek az udvar kö-
réből való értesülési alaposak szoktak lenni, azt
közli, hogy a király az idén már egyáltalán nem
utazik Magyarországra. Tudvalevő, hogy a régebbi
megállapodás szerint, november első felében kel-
lett volna a királynak **Gödöllőre** utaznia s ottani
tartózkodása közben többször adott volna ő felsége
kihallgatást a budai várpalotában. Udvari körök-
ben úgy tudják, hogy csak a jövő év februárjá-
ban utazik a király Budapestre. Az e hónapra
Gödöllőn tervezett udvari vadászatotak már hiva-
talanosan elhalasztották.

— A szyrusok patriarkája Budapestben. **Rach-**
mani Ignó Ephram II., a szyrusok antiochiai patriar-
kája két püspök társaságában tegnap Rómából jövet
Budapestre érkezett s a kapucinus atyák budai zár-
dábjában szállt meg. A patriárka ma délelőtti látogatást
tett **Vaszary** Kólos bíboros hercegprímásnál, akivel
közel egy óráig beszélgetett. A patriárka három napig
marad Budapestben, azután pedig kététheti tartózkodá-
sára Konstantinápolyba utazik. A török fővárosból
ázsiai székhelyére tér vissza.

— Uj egyetemi tanárok. A király a hivatalos
lap közlése szerint dr. **Variscák** Vladimirt, a mathe-
matika nyilvános rendkívüli tanárát, ugyanezen tan-
tárgy nyilvános rendes tanárává és dr. **Manojlović**
Gábor, az általános világtörténelem nyilvános rendes
tanárát ugyanezen tantárgy nyilvános rendes taná-
rává a zágrábi tudomány-egyetem bölcseleti karához
kinevezte.

— **A telefon jubileuma.** Egy berlini lap megemlékezik a telefonnegyedszázados jubileumáról. Huszonöt évvel ezelőtt találták fel ezt a rendkívüli jelentőségű készüléket Amerikában s hogy szóta milyen nagy szolgálatot tett az emberiségnek, arról bővebben alig szükséges értekezni. Az ilyen világraszóló találmányok körül rendszeren fölmerülnek nézeteltérések abban az irányban, kinek, milyen országnak az érdeme a találmány fölfedezése, vagy annak életbeletétele. A német lap Németországnak reklamálja azt a dicsőséget, hogy a telefont befogadta a gyakorlatba. 1877-ben vett tudomást Németország a telefon létezéséről és Berlin közelében Friedrichsbergben állították fel az első állomást. Stephan postagazdát ismerte fel a találmány jelentőségét és ő vezette be a posta szolgálatába táviratok közváltására. 1901. végén 11.271 táviró-állomás volt már ellátva Németországban telefonnal. A német posta példájára más országokban, így Amerikában is csakhamar behozták a telefont. 1881. január 24-ikén állították fel elsőször Mülhausenben (Elzászban) a helyi telefont, azután vezette csak be ezt az intézményt Berlin, mely ma 51.561 állomással vezet a világ összes városai között.

— **Hatvan évig orvos.** Pozsonyból jelentik, hogy dr. Kanka Károly pozsonyi orvos, királyi tanácsos tegnap ülte meg orvosi működésének hatvan éves jubileumát. A pozsonyi orvos- és természettudományi egyesület, amelynek Kanka az elnöke, ez alkalomból díszünnepet tartott. Broly Tiivadar polgármester pedig a törvényhatósági bizottság tagjaiból álló nagyszámú küldöttséget vezetett Kanka elé és a polgárság nevében üdvözölte a jubiléumát. A távolból is sokan üdvözölték a jubiláló orvost. Üdvözölő táviratot küldött a budapesti egyetem, a magyar tudományos akadémia, a bécsi egyetem, Frankó Vilmos címzetes püspök, báró Meinungsky Dénes, Kornhuber udvari tanácsos Bécsből, az országos egészségügyi tanács és sok más testület és előkelőség. Kanka Károly aki a szabadságharcban is résztvett, mint szemorvos már korán magára vonta a közfigyelmet majd mint a pozsonyi országos kórház természeti osztályának főorvosa és később mint az intézet igazgatója a haza bázisra is terjedő hírnévre tett szert. Szakmájában a tudományos irodalom terén is szép sikerrel működött. Pozsonyban sok tudományos és emberbaráti mozgalomban vezető szerepet vitt. Ezekre rug azoknak a betegnek a száma, akiknek Kanka minden díjazás nélkül adta vissza szemök világát. Az agg jubiláns örömmünnepeben az egész város osztozik.

— **A Nobel-díj.** Stockholmi távirat tudatja, hogy a Nobel irodalmi díjat Ibsen és Björnson közt fogják megosztani.

— **Kaufman Dávid emléke.** A morvaországi Kojelein város zsidó temetőjében minap avatták föl ünneppélyesen az új halottszobát. Az egyszerűségében is nemes, antik stílus oszarnok a város jeles fia, Kaufmann Dávid, a zsidó történelem nagynevű kutatója emlékére épült, aki tudvalevőleg a budapesti országos rabbiképző-intézetnek alapítása óta volt tanára és büszkesége mignem 1899-ben Karlsbadban elhunyt. A csarnok falába emléktáblát is illesztettek a nagy tudós érdemeinek megőrkítéséül. A kegyetes ünnepre a szomszédos zsidó hitközségek mind elküldötték képviselőiket és a szónokok mind magasztalták Kaufmann nagybecsű munkásságát és nemes jellemét. A csarnokot Stianov bécsi építészeti tanácsos építette, ugyanő készítette az emléktábla terveit.

— **Revolverlövés a francia képviselőházban.** A francia képviselőházban tegnap megint olyan eset történt, aminek a rendőrségen van folytatása. Az ülés megnyitáskor a folyosó felől lövések zaja hallatszott. Az eset egy kis nyugtalanságot okozott, amely azonban csakhamar megszűnt, amikor a képviselők megtudták, hogy mi történt. Egy gyarmati altiszt, aki a karzatra akart felmenni, revolverével négy lövést tett és azt kiáltotta: Eljén a haza! Az altisztet letartóztatták és a háznagyai hivatalba vitték, ahol összefüggéstelen válaszokat adott. Nyilván elmebeteg. A rendőrségen kiűnt, hogy a lövöldöző ember egy 39 éves altiszt az egészségügyi esapatból és a gyarmati hadsereghöz tartozott. Vaclusban ban lakik és Marselleből jött, ahol 13 napi fegyvergyakorlaton volt. A képviselőházi folyosó menyetez három golyó nyomait mutatja. A padlón egy golyót találtak.

— **Politikai affér.** Janits Imre, Szuljovszky Dezső és Victorius Miklós nyitramegyei országgyűlési képviselőik nyílt levelet intéztek Markhot Aladár nyitramegyei alispánhoz. Az alispán a levél által ártva érezte magát és Clair Vilmos és Gyürky Géza által provokáltatta a három képviselőt. Ezek Kálmány Gézát és Rudnyanszky Bélát bízták meg ügyük képviselésével. A két fél képviselői ma délelőtt a parlament épületében jöttek össze és pisztolypárbajban állapodtak meg, 25 lépés távolságról egyszeri golyóváltással. Sorsbuzás után akként dőlt el a dolog, hogy a három kép-

viselő közül Janits Imre fog Markhot alispánnal a párbajnál szemben állni. A párbaj holnap reggel lesz.

— **A zászlókiáltás epilógusa.** Egy newyorki német lap olyan dolgokkal vádolja Zsenni Józsefet, aki a Nemzeti Szövetség zászlóját Amerikába vitte és 10képp kísérőjét Szabenyi hírlapírókat, amelyek kétség-telenül csak arra valók, hogy e zászló-ügyet súlyosan kompromitálják. A Budapesti Napló nem vett tudomást az amerikai német lap e „leleplezéséről” s ez felment bennünket a zászlóbizottság bosszu levelének közlésétől, amelyben megvédi Zsenni Józsefet a rosszindulatú támadások ellen és elégteltelt szolgálat neki. E nyilatkozatban Zsenni Józsefnek a zászlóbizottsághoz intézett levele is foglaltatik, amelyben tiltakozik a pompulási vádj ellen és kijelenti hogy még a hajóegyet sem fogadta el, melyet a zászlófogadói bizottság neki felajánlott. Megjegyzi még Zsenni József hogy neki a szövetségűl kapott összegben felel az amerikai ut 1000 dollárjába került. Még egy nyilatkozat van, amelyben Perényi Béla a zászlófogadói bizottság irthon időző titkára védelmezi meg Zsenni Józsefet az amerikai lap és olyan budapesti újságok támadásai ellen, akik az amerikai hírap „leleplezését” komolyan vették.

— **Jekelfalussy Gizike halála.** Szerencsétlen balesetnek esett áldozatának Jekelfalussy Gizike, a fővárosi előkelő társaságok egyik legkedveltebb tagja. E hó 9-ikén este hontmegyei birtokukon, Lontón, a szobaleány vigyázatlansága folytán spirituszborban történt és Jekelfalussy Gizike ruhája is meggyult a fölcsepő lángoktól. Véletlenül ott időző nagybátyjának, Jekelfalussy Lajos altábornagynak — súlyos égési sebek árán — sikerült ugyan a lángokat hamar eloltani, de a viruló szép leány életét sem ez, sem a rögtön elhívott orvosi segély nem menthette meg; háromnapos kínos szenvedés után tegnap, szerdán délután 5 órakor megialt. A tragikus sorsú szép, fiatal leányt, aki egyetlen leánya volt néhai Jekelfalussy Józsefnek, a statisztikai hivatal tavalay elhalt igazgatójának, édesanyja, öz. Jekelfalussy Józsefné, szül. Podhorszky Elza és nagy rokonság gyászolja. Temetése pénteken délután félháromkor, a rekviem szombatban délelőtt lesz Lontón.

— **Inguyenes előadások ipari munkások számára.** A budapesti munkások számára ennek a hónapnak tizenhatodikától kezdve március tizenötödikéig ingyenes szórakoztató előadásokat tartanak. Az előadók a magyar irodalom, történelem, földrajz, a természettudományok és az egészségügy köréből merítik mondanivalójukat. Az előadásokat a II. kerületben az Iparossegédek Egyesületében (Iskola-utca 8.), a Lipótvárosban a Szemere-utca 10. szám alatt levő Munkás Kaszinóban, a VI. kerületben a Kőművesek Nemzeti Egyesületében (Rizsa-utca), a VII. kerületben a Katolikus Legény-Egyesületben (Rottenbiller-utca 20.), a VIII. kerületben az Állami Középparipariskolában (Népszínház-utca 8.), Kőbányán pedig a győmőri uton levő egyesület helyiségében tartják meg. — Azonkívül nyitva tartják a munkások számára minden vasárnap délután kettőtől négyig a Nemzeti Múzeum, a Technológiai Iparmúzeum és az Iparművészeti Múzeum termeit is. A Katolikus Legény-Egyesületben pedig ingyenes rajzkutatásban részesülhet bármelyik munkás.

— **A tót, aki kiveri a gazdát a házból.** A Weitzer-féle milliós, hagyatékban van a többek között egy bécsi ház is. Persze Arad arra kíváncsi, hogy mit ér ez a kis ingatlan s ennek a kérdésnek a tisztázására Institoris Kálmán polgármester fölntazott Bécsbe. Ott maga mellé vett egy közjegyzőt, meg egy ahhoz értő becsűst s bekopogott a most már Arad város tulajdonába szállott palota kapuján. Tovább nem is jutott. A házban a török követtség székelt. Bérlő a házat tizenkétezer forintért, de már régóta nem fizette meg a bért. Amikor a hivatalos ábrázatu urak kiszállottak a kocsiból a ház előtt, megrémültek odafenn, hogy valami foglalás készül s hirtelen kijelentették, hogy a palota török terület és oda senkinek belépése nincs. Hiábavaló volt minden kapacitálás, ebből az álláspontról nem engedtek a magas porta bécsi követtsége — s a polgármester anélkül utazott haza a városába, hogy látta volna a város házat — belülről is. Valamit azonban, hogy a követtségnek fölmondják a barátságot s valami pontosabb lakót keresnek a helyébe. — Mivelhogy azonban Arad városának mégis csak tudni kell azt, hogy micsoda háza van Bécsben, kérelmet adtak be a külügyminisztériumhoz, hogy járjon közbe abban, hogy a város képviselője belépessen — a város palotájába.

— **Öngyilkos orosz diáklisaszony.** Zürichben ma — mint egy táviratunk jelenti — az ottani egyetem egy hallgatója, egy tizenhét éves orosz leány ciankálival megmérgezte magát. Az öngyilkos diákleány egy jómódú pétervári család gyermeke. Tetének okát nem tudjuk.

— **Házasság.** Deutsch Béla miskolci nagykereskedő eljegyezte Ungár Regina kisasszonyt, Ungár József tekintélyes miskolci polgár leányát. Polgár József e hó 20-án esküszik örök hűséget Nyárad-Karácsonyfalván Fekete Ilonka kisasszonynak.

— **Időjelzés levélen.** Európai nagy városokban van egy-két nyilvános időjelző állomás. Csinos kis házikó, amelynek szabályos falain térkép és több óralap van, amely az időt jelzi a föld néhány fontosabb részéről, azonkívül az időjárás minőségét, változásait is tudtul adja. Az ilyen kis házikót aztán azon a sétatéren, ahol felállítják, a dadák és bábék megbámulják, ha már minden szórakozásból kikopakt, aztán hamarosan ott is hagyják. Inkább kuriózum, mint közhasznú intézmény ez az időjelző-házikó, mert a nagy városnak csak roppant kevés lakója értesül általa az időkérdésről. Amerikában most egy kedves és hasznos ötlettel, hogy ugymondjuk, népszerűsítették az időjelzés intézményét. A dolog roppant egyszerű. Az amerikai kap reggel egy levelet, amely a jó, vagy rossz hírzet, amelyet a boríték rejt, még azt is megkapja, hogy aznap milyen lesz az időjárás. A posta ugyanis összekötöttesben van a washingtoni meteorológiai intézettel, s a postahivatal bélyegzője azt is ráírta a levélre, hogy aznap derűs, vagy borús, hideg, vagy meleg idő lesz-e. Egy hónap óta működik ez az új berendezkedés Amerikában és tagadhatatlan, hogy ez is olyan amerikai ötlet, amely követésre méltó ugy Európában, mint a világ bármely részében.

— **Mascagni újabb elfogatása.** Mascagnit, kit mint egy newyorki távirat jelentette, újra letartóztatták, jóállás mellett megint szabadlábra helyezték. A római Tribuna jelenti, hogy Mascagni Amerikából táviratot intézett Zanardellit olasz miniszterelnökhez, amelyben védelmét kéri azok ellen a zaklatások ellen, amelyeknek áldozata. Zanardelli válaszában biztosította Mascagnit az olasz kormány érdeklődéséről s közölte vele, hogy telkéri Prinetti külügyminiszter, hogy ügyével foglalkozzék. A Tribuna hozzáfűzi híréhez, hogy Prinetti azonban megtette Mascagni ügyében a szükséges lépéseket. Az első letartóztatás nagyon kellemes a művészt, de később humorosan fogta fel a dolgot. Miután már másodszor is szabadon bocsátották, így szót egyik szállóbeli látogatójához:

— Eppen két órája, hogy nem vagyok letartóztatva. Kérem, nézze meg, nem akarnak-e újból leosukni. Ha igen, küldje fel hozzám az urakat.

Mascagni Providence-ba utazott, ahol hangversenye lesz. Új impregnációja, Kronberg Sámuel, már több nagy városban hangversenyeket hirdet. Az a hír, hogy előbbi impregnációjával, aki annyi kellemelenséget okozott neki, kibékült volna, merőben alaptalan. Az ok nélküli való letartóztatás miatt Mascagni pört indított Smith impregnáció ellen, akitől ötvenezer dollár kártérítést követel.

— **Negyven eladott magyar leány.** Somogy megyéből negyven leányt szedett össze egy literáns s egy csoportban, ugyanazon a vasúti vonalon szállította ki őket Bécsig. E pillanatban még nem tudjuk, hogy Bécsből tovább vitte-e már a szállítmányt, vagy a bécsi rendőrség megállította az utjában s ezzel helyrehozta valamennyire azt a kvalifikálatlan mulasztást, amit Kanizsától—Bécsig, fél Magyarországon keresztül mindazok elkövettek, akik láttak egy csomóban utazni negyven, bizonyára kiválógotton formás magyar leányt s nem tartották szükségesnek az, hogy tovább is érdeklődjenek a dolog iránt. Kemény büntetést, legalább is elcsapatást érdemel annak a vonatnak a személyzet, amely a leányokat vitte. Hát annyiban számíthatunk a vasútra abban a kérdésben, hogy ne engedjük eladni a vérünket? Lehetetlen az, hogy a vonat személyzetének föl ne tánt volna az egy ur és negyven leány — s bizonyára öt-tíz forint borralvalón mult az, hogy a leányúrnak urnak sikerült átvinni a határon negyven leányt — egyszerre. Aljas dolog ez, amit legalább a megtorlásban annyira komolyan kell venni, hogy egy emlékezetes precedens váljék belőle mindazok számára, akiknek módjukban van figyelemmel kísérni a leányzállást, akik azonban osztozkodó társakká válnak az üzletben egy kis aprópénz miatt. — A leányokat cselédéül szembetűntetve az úgynök. Hamburgba tudniillik — s aztán viszi tovább őket. — S még egy szerény kérdés. Nagy-Kanizsán a rendőrség nem tördöki a pályaudvarral? Nincs ott senki, aki látná, hogy ezen az állomáson száll föl a vonatra negyven leány egyszerre?

— **Mérenylet egy takarékpénztári igazgató ellen.** Nagy-Kiskundáról táviratozzák: Danity Dusan volt városi végrehajtó ma egy itteni takarékpénztárra berontott és Feketszky Péter igazgatóra revolverből kétszer rálőtt. A lövés Prekayszkit csak kezén találta. A merénylőt letartóztatták. A merénylet oka örökségi perből folyó leszámolás.

— **Vérgöngy örlít.** Bolognából jelentik, hogy Usignano város színházában rémes jelenet játszódott le tegnap este. Egy néző, aki valószínűleg örlít volt, folyton zavarta a Phryne című darab előadását, amiért a rendőrök ki akarták vezetni. Az illető azonban tört rántott elő és egy rendőrt agyonszart, többet pedig megsebesített. A közönség rémülten tódult ki a vérgöngy látára a színházból.

— **A Böcklin-Muther pör.** A boroszlói esküdtársak előtt megválták azt a felette érdekes pört, melynek Böcklin Károly, a nagy Böcklin fia és Muther Richard egyetemi tanár, a világhírű esztétikus voltak főszereplői. Muther tanár tollából a *Tag* című lap egy közleményt hozott, melyben azt állítja, hogy számos kép, mely a velencei Böcklin-kiállításán ki volt állítva, nem a mosterről származott, hanem a fiától, aki tehát atyja nevét üzérkedésre használta föl.

Az érdekes pörben Muther tanár elsősorban azt jelentette ki, hogy cikkét meggyőződségből s a Böcklin mester neve iránti tisztelőből írta. Azok a képek, melyekre az első pillanattól fogva gyanakodott, mint a *Vízir*, az *Idill a tengeren* és a *Polifém* olyan gyönyörű és olyan utálatosak, hogy egy pillanattal sem hitte el, hogy Böcklin Arnold festette őket. Gyakran hallotta emlegetni, hogy a Böcklin-képekkel sok veszállás történt s ezért határozta el, hogy véget vet ezeknek az üzérkedéseknek. Mindezekben kívül az is megöröszítette gyanúját, hogy tudta Böcklinről, hogy utolsó éveiben nagybeteg volt, hogy az esetelet nem bírta el.

A tárgyalás szenzációja az volt, mikor Muther védője, Bernstein ügyvéd letelezte azokat a családot, melyeket Böcklinék a beleget, baloldali művész rovatára elkövettek. Az utóbbi években — így szólt az ügyvéd — az egész művészvilágban kételkedtek abban, hogy azok a képek, melyeket a Böcklin-család állítólag Böcklin Arnold hagyományából forgalomba hoz, tényleg Böcklintől származnak. Böcklin az utóbbi években oly beteg volt, hogy nem foglalkozott sem művész, sem anyagi dolgokkal. A felesége, Angela Pasoucci vette át mindenért a pénzt s nyugtázta s egyáltalában ő vezette a ház ügyeit fiával, Carloval együtt. Carlo maga ismerte ezt el, nem egy kuncastróhoz, — igen, így kell magamat kifejezmem — kuncastróhoz, mert az egész dolgot üzlesterien kezelik — intézett levelében. De még mást is ke! mondanom, azt, hogy Böcklinné és fia — fájdalom — ennél még tovább is mentek. Az öreg ur szignált mindent, amit előbe tettek. Azért azt mondom, hogy sok képek még a szignálása sem bizonyították a képek valódisága mellett. Azt állított továbbá, hogy Böcklin oly szellemi állapotban volt, hogy nem is tudta, mire használják fel. Ezeknek az üzlesternek tudói eskü alatt fogják bizonyítani, hogy Carlo Böcklin és az anyja tudva hamisítottak. A meser halála előtt s azután Münchenben, Berlinben, Drezdában, Karlsruhában szélében beszélték, hogy a Böcklinek (tudniillik az utóbbi korból valók) oly rosszak s a számuk oly nagy, hogy valódiságukat kétségbe kell vonni. Az egyes zsurik visszautasították a Böcklin-képeket. Mit jelent ez? Azt, amit Muther mondott, hogy tudniillik nem hitték el, hogy a képeket Böcklin festette. E hamisítványoknál létezett valaki Rieszne Münchenben, aki az utóbbi években ötével-hatával rendelte meg Firenzében a hamisítványokat Carlónál. Leveleket mutat-hatok, melyekben úgy rendeltek „két Hullámjatkot”, „három Kentaur és a kovácsot”, mint ugyanannyi zsak krumpit. Annál tanuval fogjuk bizonyítani, a hánysz a törvényszék csak akar, hogy a Böcklin-képeket hamisították.

Az ügyvéd beszédére, mely hivata van arra hogy az egész világon nagy szenzációt, bámulatot de egyuttal megbotránkozást is keltsen, a törvényszék számos tanu kihallgatását rendelte el. Alig kétséges, hogy a pör a Böcklinek elítélésével fog végződni.

— **Jótkönyveink matiné.** A királyi védnöksége alatt álló *Egyetemek Köriáz Egylete* és a József Agost főherceg védnöksége alatt álló *Általános Egyetemi Segély Egylet* a saját pénztáruk és az általuk létesített kórház, illetve a diakóthion javára 1903. január 13-án jótkönyveink matiné rendez, melyre védőkül a társadalom, közreműködőkül a művészvilág előkelőit kéri fel. A matiné tisztikara a következők: Zsember István E. K. E. és A. E. S. E. elnöke, Hindy Zoltán a matiné elnöke, Esterházy Rudolf herceg, gróf Khuen-Hédervary Sándor, gróf Festetics Sándor, Totk Ferenc, Thaly Gyula, Kéty Endre bizottsági elnökök, Csathó Kálmán, Kállay Tibor, báró Mathényi József, gróf Pejacsevich Márkus, báró Révay László, Totk Gida alelnökök. Főorster Lajos, Láng Mihály író-titkárok, Wassics Tibor, gróf Pejacsevich Elemér ház-nagyok, Theurer Aurél, báró Kruchina Károly író-jezők, Fábry Géza írópénztáros, Rudnay Lajos ellenőr, báró Radvánszky Antal I. titkár, Főorster Miklós I. jező, Radics Elemér, Rudnay Egyed titkárok, lovag Flandorfer Pál, Várady József jezők.

— **Buosa a Lipótvárosban.** A legoszondasabb buosa a lipótvárosi szokott lenni. Ezt a jövő vasárnap tartják meg s egyházi része a Bazilikában folyik le. Az ünnepeket reggel 7 órakor szent misével kezdik meg, utána 1/2 órakor lesz a második mise, majd pedig 1/2 órakor magyar szentbeszéd. Ezt *Vaiciska* Lajos kaplán tartja. Az ünnepi zenés mise 10 órakor lesz s *Lodok* Lénárd néposztályában mondja nagy segédlettel. Fél 12-kor ismét misét olvasnak s az egyházi ünnepeket délután 5 órakor tartandó litániával fejezik be. Délben diszbed lesz a plébánián, amelyen a kerület előjárósága és az előkelő polgárság vesz részt.

— **Halálozás.** Okányi Széchy Pál, Hontvármegye főszolgabírája és közigazgatási bizottságának tagja, Nagyváradon harminckét éves korában meghalt. A halottat, akit nagyszámú előkelő rokonság gyászol, a várad-olaszi temetőben helyezték nagy részvét mellet nyugalomra.

— **Életunt főhadnagy.** Zágrábban ma délután Kovacsics főhadnagy, aki az ottani egészségügyi csapatnál szolgált, íbélölte magát. Az öngyilkos főhadnagy gyógyíthatatlan betegségben szenvedett s az vitte kétségbeesett tettére.

— **A Humbert-ügy** Humberték megint erősen napirendre kerültek. Az érdeklődés újabban azért fordult feléjük élénken, mert Humbertné rendkívül dus és pazar toalettjei kiállításra és árverésre kerültek a Hotel Drountban. Vasárnap és hétfőn óriási volt a tolongás. Annyi ember volt kíváncsi a toalett-művészet és hírhedt uszára, hogy az ember-forgatgázt két hély el is ájt, s a nagyobb veszedelemnek úgy vették elejét, hogy a közönséget egy ajtón beboosították s egy másikon távozhattak csak a tömeges látogatók. A Rue de la Paix toalett-művészeinek remekművei trükkök a nézők elé. Ki volt állítva Humbert és Daurignac urhölgyeknek vagy egy tucatnál is több prémesbundája, ugyanannyi színházi köpenye, negyven legyezője, vagy husz báli öltözéke, tíz-tizenöt háziruhája, — mindmennyi tündéri, alombeli darab, valódiság költemény. Az egyes ruhadarabokért halhatlan árakat adtak meg. A prémes ruhák keltok legdrágábbban. Humbertné egy cobolyprémes boleróját 2375 frankért, egy vidraprémes paletot-ját 1560 frankért vettek meg; egy cobolyprémes, de hermelionnal beszegett pelerin 5700 frankon, egy fekete fókaprémes karmantyú 3100, egy cobolyprémes karmantyú pedig 3800 frankon kelt el. Sokkal kisebb volt a vetélkedés a férj bundáiért, amelyekre föltötte szerény árakon akadt vevő. Legközelebb a legyezők, az eső- és napernyők, továbbá a báli toalették élvérezésére kerül a sor.

Párisból táviratozzák: Kormánykörökben azt remélik, hogy Humbertné legközelebb megkerül. A kamarában december 5-én tárgyalják a Humbert-ügyben betervezett interpellációt és a kormány bizik, hogy addig jelentést tehet Humbertné elfogatásáról. Újabban nap-nap után érkeznek ellenérzhetetlen hírek arról, hogy a szélhámos asszonyt majd Argentiniában, majd Peruban vagy Limában látták.

— **A bolognai gyilkosság.** Abban a bűnpertben, amely megindulásakor annyira felizgatta egész O-aszországot, még mindig tart a nyomozás, de gróf Bonmartini gyilkosságának körülményei még nincsenek teljesen földerítve. Újabb tanuvalatások tolnak nap-nap után s egyre több gyanú alak merül fel a bonyodalmas eset körül. Az érdeklődést mostanában Murri tanárnak, a híres olasz orvosnak egy különös levele keeltette fel élénkebben. Azt írja a tanár ebben a levelében, hogy szeptember 5-ikén jutott hozzá vejének, Bonmartini grótnak, fia, Fullio által való meggyilkolásának a híre. Erre nem volt bátorsága ahhoz, hogy megjelenjen veje temetésén, azért unoka-öcsesét küldötte el maga helyett. Különösen tartják, hogy Murri tanár 4-ikén azt jelentette ki, hogy Bolgóból nem távozik és mégis meg aznap este Milanóba utazott. Felteszi az is, hogy a meggyilkolt koporsóján volt egy korszor ezzel a felirattal: *Sógoromnak — Murri Fullio*. Es ezt a vérlázító képmutatást elűrté. Azonkívül osak 11-ikén tett jelentést fia tetteiről, tehát a késedelmeskedéssel időt engedett a fiának, hogy megmenekülhessen. Magáról a gyilkoságról annyit mégis megállapíthatnak már, hogy tervszerűen készítették elő.

— **Ismeretterjesztő előadás.** A Nemzeti Muzzeum ötödik ismeretterjesztő előadása e hó 15-ikén szombaton délután 5 órakor lesz a Muzzeum disztermében. Ez alkalommal dr. *Pernátsky Jenő* tart előadást az ehető és mérges gombákról. Az előadás iránt nagy az érdeklődés, úgy hogy az arra szóló jegyek már mind elogytak.

— **Vidéki hírek.** *Vámos-Győrön* ismeretlen tettesek a vasúti postakocsit feltörték és egy nagyobb összeget tartalmazó zsákok otthagya 5—6000 korona összeget tartalmazó pénzesleveleket ellopottak. — A temesvári állami felsőbb leányiskolánéhány kanyaró-betegség miatt egy hétre bezárták. A betegség oka valószínűleg a szomszédos ház kutjának fertőzött ivó-vize, ami mellett az is szól, hogy abban a házban is konstátáltak kanyaróesetet. — *Csuri* Jánosné er-mihályfalvai földművesasszony a vásárra ment és három kis gyermekét a szobába bezárta. A gyermekek a betűtött kályhából szalmát gyújtottak, ruhájuk tüzet fogott és mindhárom odaégett.

— **Rémi-Mulató.** A Rémi-Mulató e hó 16-án ismét teljesen új műsorral fogja meglepni a közönséget. Többek közt felemeltjük a két szenzációs, bámulatot kelő számot. Az egyik a szép és rettenhetetlen bátorsággal megáldott oroszánzelítődő, *Biss Marguerite*, aki bámulatot mutatványokat végez hét hatalmas oroszánzelítődővel; a második a *Hadi Mochamed* arabs csoport minden képeletet felülmúló mutatványaival.

(x) **A Zoltán-féle csukamáj-olaj** tápereje nagy, könnyen emészthető, kellemetlen szaga, íze nincs, üvegeje két korona. Zoltán gyógytárában, Budapest, V. Szabadság-tér.

Magyar zenekultúra.

Budapest, november 13.

Mikor a külföldiek Budapesten járkálnak, kéjjel szívjuk magunkba, amikor leereszkedés-sel kijelentik, hogy nem vagyunk a Kelet barbárjai, hanem a művelt Nyugathoz tartozunk. Azután bemutatjuk nekik fővárosunkat, de pedig elragadottsággal szavalják, hogy a Dunasornál szebb panorámát nem láttak. Este pedig tisztelőkre bankettet rendezünk és a fehér asztalnál bologan szemléljük, amikor a derék vendégek becsipett állapotban eltűrik, hogy felükbe huzattuk a cigányföld a mi kedvenc nő-táinkat. Mikor aztán a külföldi visszatér hazájába, Magyarországról éppen annyit tud, amennyit mi neki megmutattunk. A magyar zenekultúrától tehát ismeri — a cigányt. Erre gondoljon első sorban minden olyan magyar ember, akiben meg-ütöközt kelt a következő eset: *Berlinben* legközelebb fogják leleplezni Wagner Richard szobrát és természetes, hogy az egész németiség ünne-pének nézi, amikor nagy nemzeti zene-géniuszának a birodalom fővárosában ércemléket emelnek. Ennél az ünneplés alkalomnál nagy nemzet-közi zene-ünnepe lesz, amelyen az összes kultur-nemetzetek egy-egy zenekaruk fogja képviselni. Es pedig:

Mascagni Olaszországot. A *parasztszűlet* zseniális szerzője valóban méltón fogja reprezentálni az olasz zenét, amelynek legutóbbi korszakát — akárminő véleményyel is legyünk legutóbbi műveiről — mégis csak róla fogják elnevezni.

Franciászóráz képviselőiben *Massenet* fog megjelenni a hangversenydobogón, amely előtt a német zenevilág foglial hejyet. *Massenet* is valaki. Lángelme. Es francia karakterje, ha tud is Wagner nyelvén.

Csehország helyett az öreg *Dvorzsák* lép ki a zenei tornára, — a modern kor egyik legnagyobb szimfonikus, akit az egész világon ünne-pelnek.

Ausztriát Strauss zenekara fogja képviselni. Sirjában pihen az öreg Strauss, akinek keringője ifjuságot és tavaszt jelent mind az öt világrészben, de szinte személyes folytatásban él az ő tradíciója az ifjabb Straussban, aki örökségképpen élvezi az osztrákok szeretetét. Tehát ő is valaki.

Amerikát végül *Susa*, az ünneplés amerikai karmester és zeneszerző képviseli, aki példátlan népszerűségnek örvend a yankeek között. Zeneileg meddő világ Amerika, de mégis el tud küldeni valakit, aki amerikai zenekultúrát reprezentálhat.

Ezek után pedig, nyájas magyaron, mit gondolás: ki fog téged képviselni a zene nagy ünnepeén, ahol minden nemzet jelen lesz, hogy zenei kulturájáról tanuságot tegyen?

Egy cigánybanda.

Tessék megfigyelni: minden országnak reprezentálása egy névhez fűződik, egy emberhez, aki annyit jelent hazájában, hogy a külföldön is jelenthet valamit. Csak Magyarországon nem akadt ilyen név. Bennünket, az exotikus, keleti államot — a program szerint — egy névtelen cigánybanda fog képviselni. Fölhangzik talán a kérdés: kit küldünk ki? Ez ugyan e pillanatban nem fontos, de azért felelhetünk rá. Zseniális komponista, aki magyarnak vallja magát és akim is magyarnak valunk, Goldmarkon kívül nincs, de ő Bécsben él. Zseniális magyar dirigensek többen vannak: *Nikisch*, akit intendánsi önkény küldözött, vagy *Richter*, aki azonban kilépett a magyar állam kötelekéből. Nagy zenei kulturális nicos, de van, ami van. *Erkel* Ferenc halott, de művei élnek. Az utóok között sok a tisztelőremelő tehetség. Legyünk tehát azok, akik vagyunk. Es ha így nézzük a dolgokat, természetes, hogy a magyar zenekultúrát csupán a *Fülharmoniai Társaság* képviselheti, előadva magyar szerzeményeket, amelyek zenei kulturánkat kimerítően jellemzik. A *Fülharmoniai Társaság* művésze, amely a mi művészetünk és európai színvonalon áll, közvetítő kifelé a magyar zenét. Így gondolom én. Aki okosabb tud, álljon elő. — De hogy cigánybanda jelenjen meg a magyar zenekultúra képviselőjeként? — ez fáj, de megérdemeljük. Mert — négy szem közt szólván — a cigánybanda tényleg a magyar zenekultúra. Van Operaházunk, — de hol a közönség? Ki vásárol magyar szerzeményeket? Ki pártfog magyar zeneszerzőket? Talán az Operaház? Es tessék visszaemlékezni: Budapest fő- és székvaros közgyűlésén történt az abderai eset, hogy a kizűkölt *Fülharmoniai Társaságtól* megvonták tavaly a szubvenciót, mert a művészek produkciója csak gazdag embereknek való. Es hányzor hallom, amikor a közönség előadás után kitödüln az Operaházból, — amint intelligens urak fölsóhajtanak: Most pedig menjünk zenét hall-

gatni a Pannoniában — A nemzetközi zeneünne-
pen tehát a cigány reprezentálta országunkat. Es
akkor majd az egyik német megszólal:

— Tehát ez a magyar zene! Ez a magyar
zene.

— Dehogy! — fogja mondani a másik. —
Szélmósság ez is, mint minden, ami Magyar-
országból jön.

— Hogyan?
— Olvassa el *Liszt* Ferencet, akit szintén
maguknak vindikálnak a magyarok. Az írja,
hogy nincs magyar zene és az ugynevezett
cigányzene csak import.

Tehát még a cigányzene se marad a
miénk. Magyar zene nincs. Senkise represen-
tálhatja.

Toreadorok trösztje.

— Jelenet. —

A spanyolországi toreadorok érde-
keik megvédésére szövetséget ala-
kítottak.

Egy toreador: Hiába, öreg, ezt a szövetséget
meg kellett alakítani.

Egy másik: Nagyon rosszul megy a toreador-
üzlet.

Az egyik: A publikum érdeklődése egyre lohad.
A másik: A minap már oty kevés volt a bevétel,
hogy az aréna-igazgató egy tehenet boosított a
porondra. Azt kellett megölnöm.

Az egyik: Ugy érzem magamat ilyenkor, mintha
mészáros volnék.

A másik: En is már folyton ökröket ölök. Bi-
kára nem jut pénz.

Az egyik: A bika ára az utóbbi időben nagyon
felszállt. A drágaság oly nagy, hogy Sevillában két-
szer öltem meg ugyanazt a bikát.

A másik: Ez nem megy így tovább.

Az egyik: A toreador-művészetet mészáros-iparrá
süllyesztik. A régi jó időknek végük. A lelatat nem
igaz. A bika a multkor oly bánatosan nézett rám,
hogy megszántam.

A másik: Nincs más mód, egyesülni kell.

Az egyik: Meg kell akadályozni, hogy a bikákat
a szalmagyárak vásárolják meg előadás után.

A másik: Meg kell akadályozni, hogy bikák
helyett öreg tehenek száguldozzanak a porondon.

Az egyik: Meg kell akadályozni, hogy a város
összes levágandó ökrét velünk öllessék meg.

A másik: A tröszt címe ez lesz: „Bikanyomorító
Országos Szövetség.”

Az egyik: Ugy van.

A másik: Kizdeni fogunk jogainkért!

(A toreador-induló hangjai mellett távoznak.)

— 0. —

FŐVÁROS

(*) A Szent István-templom orgonája. A Szent
István-templom építésére felügyelő bizottságnak ma
döntenie kellett az orgonaépítésre beérkezett ajánlatok
főlött. A szakértők tudvalevőleg régebben írásban
jelentették be, hogy ők a Rieger-testvérek (Jägerndorf,
Szielzja) ajánlatát tartják elfogadhatónak s mel-
lőli a szakértők az Angster József és fia pécsi gyá-
rosok ajánlatát. A bizottság a szakértőket szóbelileg
is meg akarta hallgatni és ezért meghívta őket a mai
ülésre. Megjelentek *Bolvoics Imre, Szaunher Zsigmond*
és *Erney József*. A szakértők nyilatkozata előtt *Ráth*
György, a pécsi gyáros ajánlata mellett szólalt föl,
azt mondvá, hogy áldozatok árán is a magyar ipart
keli támogatni. Utána aztán a három szakértő olyan
elítelő bírálatot mondott a pécsi gyáros orgonájáról,
hogy *Ráth György* távozásuk után is hiába próbálta
kapacitálni a többséget, még azzal is, hogy nincs
szükség koncert-orgonára. De a többség Rieger aján-
latát sem fogadta el, hanem *Czigler Győző* indítványára
6 szavazattal 5 ellenében új pályázat hirdetésé mellett
döntött.

(*) Szilágyi Dezső-tér. A főváros még tavaly
áttért a közmunkatanáshoz, hogy az Újvásár-teret
Szilágyi Dezső-térnek nevezze el. A közmunkatanás
azonban Tisza Kálmán-térnek nevezte el. A fővárosi
tanács mai üléséből újra áttért a közmunkatanásnak.
Átiratában kijelenti, hogy a bár illetékes, de nem
lojális eljárás ellen nem akar tovább remonstrálni, de
kívánja, hogy a közmunkatanás a főváros egyik elő-
kelő neiját vagy terét Szilágyi Dezső neve után ne-
vezze el.

(*) A Vármegyeház-utca meghosszabbítása. A
város-szabályozó tervbe, a mérnöki hivatal javaslata
alapján a közgyűlés jóváhagyta egy új utca nyitását is,
amely a Karolyi-körutat, az Újvilág-utcán át, a Vár-
megyeház-utcával kötne össze. Ezt a határozatot most
hivatalból megőlebbezte *Fülöp* Kálmán tisztii fő-
ügyész, főleg abból az okból, hogy a közgyűlés ha-

tározata nem szól arról, ki viseli majd a tetemes ki-
sajátító költségeket s miből fedezik. De megőlebbezte
a közgyűlés határozatát a kisajátításra szánt házzal
szomszédos telek tulajdonosa is, mert ha az utca-
nyitást keresztülvizsik, akkor ő kénytelen lesz a lönn-
maradt terjedéket drága áron magához váltani.

SZÍNHÁZ, ZENE

** *W. Kramm* Teréz, mint *Erzsébet*. Ritka
buzgalom, sok tudás, és — nem éppen legutolsó sor-
ban — meglepő fizikai kitartás kell ahhoz az erős
munkához, amelylyel *W. Kramm* Teréz, az *Operaház*
kitűnő drámai primadonnája lépésről-lépésre magának
a drámai szerepkört meghódítja. A művészről rövid
időközökben egy-egy új szereppel lép a közönség elé,
amely őt — tagadhatatlanul — kedvencei közé fo-
gadta. Mosolygó ambícióval és kecses erővel halad
előre a munkában, értékben és a közönség becsülé-
sében. Ma este thüringiai *Erzsébet*tel gazdagította mű-
sorát; *Diósné* és *Vasquez* grófné mellett most ő a
harmadik *Erzsébet*ünk. Alakítása első sorban intellek-
tuális erőnyelkkel ékeskedik; egyszerű bensőség,
előzmény nélkül való közvetlenség, naiv meleg-
ség hiányzik ebből a fölényes *Erzsébet*ből, aki
pontosan tudja, hogy nem tud semmiről. Ami
ebben hiba, az alakításának új, pikáns érdekes-
séget kölcsönözött. Az első felvonás *beköszöntője*, amely
zenei tekintetben fogva a művész organumának
különösen megletel, a szív túlradásával énekelte
zajos tetszés mellett; a *duettben* olyan tökéletes irázi-
sokat hallottunk, amelyek egy-egy akcentussal szí-
vünkbe markoltak; a végén pedig megrendítő já-
tékvál tragikai magaslatra emelkedett. A második
felvonás *imája* az előzményekhez viszonyítva elakult.
Organum dolgában is, mert az az ária tömör, szóza-
tos középső-regisztert kíván. Az énekesnő a hang
érzéki hiányait éppen itt fokozottan jeles dikcióival
pótolta: stilszerű Wagner-szavalattal. A művésznőt
zajosn ünnepelte a közönség, amely a színházat
színlüdig megtöltötte. — Új volt még *Fischer*, az
újonnan szerződött fiatal tenorista Reimar szerepé-
ben; a szepetekben pompás muzikálissággal jól állta
meg helyét, dalát pedig helyes fraizozással és éribet
elfogultsággal énekelte. (G-ly.)

** A Nemzeti Színház újdonságai. A Nemzeti
Színház két eredeti mű előadására készült, amelyekből
a próbák párhuzamosan folytak. Ezek *Jakab* Ödön
társadalmi színműve, a *Jövevények* és a *Király-idélek*,
Bródy Sándor munkája, amely utóbbi három egyfel-
vonásos történeti színmű Nagy Lajos, Mátyás király
korából és Erdély történetéből. E két színmű elő-
adása rövid időn követi egymást.

** Az Országos Színész-Egyesületből. Az
Országos Színész-Egyesület e hónap 18-án délután 3 óra-
kor legyelemi ülést tart, amelyen a 11-iki ülésről elma-
radt ügyeket intézik el. Erre az ülésre behívták dr.
Faludy Jenő ideiglenesen megválasztott ügyészt is.
Az egyesület tanácsának legközelebbi ülését a jövő
hónap 2-án, délután tartják meg, amelyre a vidéki
tanácsosok közül *Hunyadi* Józsefet és *Janovics* Jenőt
hívták be. A tárgysorozatot később állapítják meg.

** Niobe a vidéken. A Népszínház rendkívüli
sikerű újdonsága, *Pásztor* Árpád és *Stoll* Károly *Niobe*
című énekes játéka legközelebb már a vidéken is
megkezdni hódító körútat. A budapesti siker követ-
keztében *Mezgeri* Dezső, *Janovics* Jenő, *Somogyi*,
Makó, *Zilahy* és *Nádasi* vidéki igazgatók szereztek
meg az újdonság előadási jogát s részint ők maguk,
részint a címszerepet játszó tagjai felutaztak Buda-
pestre, hogy megnézzék a Népszínház kerek és össze-
vágó előadását s megfolyehessék *Kéry* Klára alakí-
tását, pompás kosztümjeit és átöltözéseit, amelyek
káprázatos gyorsaságával estéről-estére bámulatba
ejti a közönséget. A *Niobe* ezen a héten a Népszín-
házban még szombaton és vasárnap is színrekerül.

** A szezon legjobb bohózatának nevezi a
Referee, az angol főváros legelőkelőbb színházi
újsága, *Louise*, *Veber* Pierre darabját, amelyet most
nánk a *Vigaszínházban* estéről-estére szünetlő nézőtér
előtt adnak. Az a kedves fogadtatás, amelyben az
újdonság mindenütt részesült, nálunk sem maradt el.
Varsányi Irén, *Nikó* Lina, *Góth*, *Hegedűs*, *Szerényi*,
Vendrey és a többi szereplők egyik részesei a nagy
tetszésnek, amelylyel a darabot a közönség fogadja.

** A Népszínház újdonságai. A Népszínház
személyzete most egyidejűleg két érdekes újdonságra
készül. Az egyik *Weinberger* Károly operettje, a
Hektor kisasszony; a másik *Rózsa* Miklósnak a *Hít*
című népszínműve, amelyből ma tartották meg az
első rendezői próbát. Mindkettőben a fő női szere-
pet *Hegyi* Aranka fogja králni.

** Bánk bán Keckemóten. Keckemóti városa
az idén is, mint minden esztendőben, díszelőadással
ünnepele habhatatlan fíának, Katona Józsefnek születé-
se évfordulóját. Az idei előadást különösen érde-
kessé tette *Szilágyi* Jánosnak, a Magyar Színház fő-
rendezőjének *Biberach*-a és *Kazalitsky* Antal *Bánkja*.
Mind a kettő rendkívül tetszett s különösen *Szilágyi*

tapsolták nagyon, aki *Biberach* alakját nagy készülté-
sével játszotta és sok finom, új vonással elevenítette
meg a kőbor lovag egyéniségét. A keckemóti műkö-
dők közül *Makó* (Gertrud), *Somló* (Melinda), *Ersekény*
(Otó), *Benedek* (Petur), *Könyves* (Tiboro) váltak ki.

** Színészjubiläum. *Bácskai* Julosa huszonötéves
színi jubileumát kedden ünnepelték meg Székely-
Udvarhelyt. A művész a *Corneville* *harangokban*
Szerpolette szerepét játszotta, mely alkalommal a köz-
önség nyílt színen is lelkes ovációkban részesítette.
A társulat nevében *Deréki* Antal üdvözölte Bácskainét
és a társulat tagjai nevében ezüstkoszorút nyújtott
át neki.

** *Wagner Siegfried* új dalműve. *Wagner* Sieg-
fried új dalművét, melynek szövegkönyve is saját
tollából van s amelynek egy ome, mint tartalma is-
meretlen eddig. A dalmű a *lipseai* operában fog elő-
ször színe kerülni a jövő évadban.

** *Monna Vanna* sikere. *Maeterlinck* híressé vált
színműve, a *Monna Vanna*, a berlini *Deutsches Theater*-
ben a napokban érte meg huszonötödik előadását. A
darab huszonöt előadása 180.000 márkát hajtott, ami
4120 márka átlagnak felel meg előadásankint.

MŰVÉSZET

□ A téli kiállítás vernissage-a. Ma megmu-
tatták a hírlapíróknak a Műcsarnokban a téli tárlat
képeit és szobrait, az ünnepélyes vernissagea holnap
lesz, holnapután pedig a nagyközönség is megnézheti.
A tárlat rendkívül gazdag egy számban és tartalomban,
ha nincs is benne isten kegyelméből való akko-
tás. Ha azonban az igényt lejjebb emeljük, akkor na-
gyon sok jeles dolgot találunk benne. *Fényes*, *Ferenczy*,
Róna, *Grünwald*, *Ligeti*, *Teles*, *Csók*, *Pór*, *Benczur*,
Zemlényi, *Poll*, *Tall*, *Kernstock*, *László*, *Magyar*,
Mannheimer, *Vajda*, *Vassary*, *Tornay*, *Basch*, *Karvaly*,
Kádai-Kovács, *Keményffy*, sok nagyon jó, részben
kiváló alkotással szerepelnek. Szóval, nagy igye-
kezet, az előbbi tárlatok legjobbjához mérten
is sok jeles művészi kvalitás, amelyek gondos,
részletes bmmutatást igényelnek. Művészi irányja és
technikára nézve pedig sehol szertelen elkalandozás,
sehol zseniális értelmetlenség, hanem a különféle irá-
nyok megbékélése, vagyis nivellálódás egy feltölgá-
ban, mint kivételben. Nem mondjuk, hogy ez jó, csak
konstatáljuk. A tárlatról részletesen fogunk referálni.

□ Az Erzsébet-szobor-pályázat és a művészek.
A magyar képzőművészek egyesülete ma tartotta a szü-
netek után első választmányi és nyomban utána egye-
temes ülését. Az ülésen a Budapesti időző művé-
szek legnagyobb része jelen volt. Több folyóúgy és
választás elintézésé után felolvasták az *Erzsébet-szobor*
végrehajtóbizottsági elnökének a miniszterelnök meg-
bízásából az egyesítőhöz intézett átiratát, amelyben a
miniszterelnök az Erzsébet-szobor-pályázat kiírásában
az egyesület által kért változtatások eszközölését meg-
tagadta. Számos felszólalás után egyhangúlag elhatá-
rozta az egyesület, hogy a végrehajtóbizottság elnö-
kéhez intézendő átiratban tudomásul veszi a minisz-
terelnök elutasító választát, és után azonban a törté-
nendőkért több felelőséget nem vállal és ennek
dokumentálására határozatlanul kimondja, hogy a pályá-
zat elbírálására pályabíróit saját köztükből nem küldi ki
és hasonló eljárásra a többi művészegyesületeket is jeltíjva.

□ A keckemóti katolikus templom freskói.
A keckemóti katolikus nagytemplom teljesen újja-
alakították. A templom freskóinak megfestésével *Ros-
kovics* Ignác festőművészt bízta meg az ottani egy-
házközség. A művész a napokban teljesen befejezte
freskóit, bibliai és Keckemóti történelmi vonatkozó
jeleneteket. A freskók megzemlélésére ma nagyobb
művész- és műőrti társaság rándult le. A szép
templomot gróf *Ócsáky* Károly váci püspök a jövő
év elején szenteli föl.

□ *Iszó* Busuló juhász"-a a Hortobágyon. A fő-
városi művészvilág tagjai érdekes ter megvalósításán
buzgólkodnak. Rá akarják venni Debreczen városát,
hogy a Hortobágyon óriási nagyságban állítsa föl
Iszó Miklósnak „Busuló juhász"-át, a legkitűnőbb
magyar szobrok egyikét, mely rengeteg kőből kifa-
ragva pompásan hatna a nagy pusztaságon. A Deb-
reczen közlebb emlékiratot nyújtanak be Debreczen
város tanácsához.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ Felsőbb lányok az Akadémián. A Magyar
Tudományos Akadémia heti ülésén ma szokatlan
képet mutatott. Ott tartotta ugyanis a Földrajzi
Társaság rendes felolvasó ülését, amelyen *Balog* Margit
kisasszony, egyetemi gyakornok, a társaság rendes
tagja olvasott fel. A kisasszony a nagy magyar *Árpád*
mapuságról olvasott fel nagy készültéssel. S ennek
tisztelőre jelentek meg a felső leányiskola növén-
dkei tanárnők vezetése alatt. A felolvasó nagy

tudással értekezett a nagy Aliföldről, amelyről meg lehetősé nehéz számításokat is végezett. *Erődi Béla* földrajzi Társaság köszöntőjét fejezte ki. Azután *Litke Aurél*, a társaság titkára, ismertette *Általános Gábornak Budapesti telepedési fejlődése* című művét.

○ **A Népszerű Főiskola** előadásai során *ma Wittmann Ferenc* kezdte meg sorozatos előadásait *Elektrotechnika* címen a Műegyetem elektrotechnikai tantermében. A villamról, mint az energia egy neméről értekezett. — Holnap, pénteken este 7^{1/2} órakor kezd meg sorozatos előadást *Béthy Zsolt* a XIX. század magyar költészetéről a központi egyetem kupolatermében.

○ **Népszerű előadások.** A *Lermészettudományi Társulat* népszerű előadásainak sorozata ma este vette kezdetét az egyetem ásványtani intézetében nagy hallgatóság előtt. *Paszlavszky József*nek, a társulat első titkárnak lendületes megnyitói beszéde után *dr. Krenner József* egyetemi tanár tartotta meg bevezető előadást az *ásványok alaktanáról*. Előadása közben gyönyörű ásványpéldányokat mutatott be, amelyek az előadásokat illusztrálták. Az előadást nagy tetszéssel fogadták. *Krenner József* erről a témáról még öt előadást tart, a legközelebbi előadása a jövő csütörtöki lesz.

VIDÉK

— (Pestvármegye októberben.) Pestmegye közgazdasági bizottsága ma délután ülést tartott. *Beniczky Ferenc* főispán elnökléte alatt. A heterjesztett jelentésekből kiemelték a következőket: A pénzügyigazgatóság jelentése szerint októberben 783.010 korona *egyenes adó* folyt be. 11.669 koronával több, mint tavaly. A *közeletti adóknál* szintén tetemes emelkedés tapasztalható. *Tóth József* pestmegyei kir. tanfelügyelő indítványozta, intézzenek főiratot a hercegrímásbó, hogy visegrádi római katolikus iskola német főiratát távolítsák el. Az iskolán ugyanis, az osztrák uralom maradványaképp, ott ékellenkodik a *Folksschule* felirat. A bizottság az indítvány értelmében határozott. Ugyancsak a tanfelügyelő indítványára, kikéri a görögkeleti szerb püspököt, hogy utasítsa az iskolai közegyeket, fordítsanak gondot arra, hogy az iskolai tanítás-naplók órárendjének a kiállításában a magyar nyelvet el ne hanyagolják. A tanfelügyelő különben kétségesen elismerte, hogy a mostani püspök idejében határozottan javult a magyar nyelv tanításának az eredménye.

Nyitlér.

♦ ♦ ♦ AZ ÚJ ANGOL ♦ ♦ ♦

FÉRFIRUHA-BÉRLET

LEGJOBB RUHAZKODÁSI RENDSZER

DEUTSCH F. KÁROLY

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

JÓZSI és egyéb kis komédiák.

Molnár Ferenc könyve Márk Lajos rajzaival. Ara 3 korona. Kapható a Budapesti Napló kiadóhivatalában, József-körút 18.

(Az e rovat alatt közöltéeknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A bíróság köréből.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Karácsonyi István*, a szegedi ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt az újvidéki törvényszékhez albiróvá nevezte ki; továbbá *Juhász Vince* nyitrai járásbírónak, saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából, sok évi hű és buzgó szolgálata elismeréséül, az ítélőtábla-bírói címet adományozta; végül *Fényes Akos* mezőúri járásbírónak a belényesi, *Szikszay Gyula* tekei járásbírói albirónak a topánai és *Müller András* topánai járásbírói albirónak a tekei járásbíróhoz

eddig minőségükben saját kérelmükre leendő áthelyezését megengedte.

§§ **Az aradi banksikkasztás.** Nagyváradról táviratozzák: A nagyvárad tábla büntetőtanácsa Rittkó táblai elnök elnökléte alatt ma tárgyalta Böhm igazgató és Konsitzky könyvvizsgáló, az aradi ipar- és népbank sikkasztóinak szabadlábra helyezése iránti felelősségi kérvényét. A királyi tábla a felelősbizást elutasította.

§§ **A sikkasztó ügyvéd.** Körülbelül egy éve, hogy *dr. Grün Ede* fővárosi ügyvédet letartóztatták, mert a *Nemzeti Szálló* tulajdonosi sikkasztással vádolták. Akkoriban az újságok sokat foglalkoztak a dologgal, mert a letartóztatott ügyvédet nagyon sokan ismerték. Az ügyvédnek helyt kell állania a bíróság előtt két másik sikkasztásért is, amelyet *Machán Gusztáv* és testvére kárára követelt el. A kár, amelyet okozott, 5962 korona. Ma kezdődött a dologban a tárgyalás a büntetőtörvényszéken. A tárgyaláson *Agorasztó* bír. elnököt, *Grün Ede*vel együtt a vádlottak padjára került két segédje, *Feló József* és *Radó Zsigmond* és nagybátyja, *Arányi Miksa*, akik bűnpártolással vannak vádolva. A tárgyaláson *Machán* és testvére szemébe mondják *Grünnek* és *Petőnek*, hogy a pénzt úgy csalták ki tőlük és jogtalanul elkötötték. *Dr. Kertész Mór* bécsi ügyvéd, *dr. Grünwald*, *dr. Stein* budapesti ügyvédek a vádlott javára vallottak. A törvényszék néhány mentő tanu kihallgatása végett a tárgyalást bizonytalan időre elhalasztotta.

A csorbai tó eladása.

— Megrálgalmazott miniszterek. —

Budapest, november 13.

Az ország közvéleménye pártkülönbség nélkül lelkesen üdvözölte *Darányi Ignác* földművelési minisztert, mikor híre kelt, hogy a csorbai tavat az államkincstár számára megvette. A törvényhozás is örömmel fogadta és törvénybe iktatta ezt az üdvös tényt, amelylyel a kormány e legszebb vidékünket egy külföldi ajánlatával szemben az ország részére megszerezte. De akadt egy hang, amely rut disszonanciát vitt be az országos közbelviselésébe és nemcsak hogy kárhoztatta a józan észszel csakis helyeseitől üdvös vételt, de rutal meg is rágalmazta *Szell Kálmán* miniszterelnököt és *Darányi Ignác* földművelésiügyi minisztert. A szocialista *Népszavának* 1901. október 12-iki számában *A csorbai tó vagy a legszemérmelenebb panama* címmel kíméletlen támadást intézett a kormány ellen, amiért a csorbai tavat *Szentiványi Józseftől* megvette és a kormány két tagját: *Szell Kálmán* miniszterelnököt és *Darányi Ignác* földművelésiügyi minisztert egyenesen azzal gyanúsította, hogy a tulajdonostól provizórt, sápot kaptak. A vakmerő rágalmazásért *Szell Kálmán* és *Darányi Ignác* a *Népszava* ellen sajtóbírórt indított, amelyet ma tárgyal a budapesti esküdtbírószék *Zsitvay Leó* elnöklésével. A vádhatóságot *Geguss Gusztáv* királyi főügyészi helyettes képviselte. A tárgyalásnak különös jelentőségét adott, hogy *Darányi Ignác* mint panaszos személyesen megjelent a tárgyaló teremben, ahol mint védőügyvéd annak idején többször aratói idején sikert. A miniszter a királyi ügyész mellett foglalt helyet, s végig jelen volt a tárgyaláson. *Szell Kálmán* miniszterelnök levélben kimentette magát, hogy fontos állami ügyek miatt nem jelenhet meg a tárgyaláson. Az inkriminált cikkért *Tatai Gyula* huszonöt esztendő betűszedő vállalta el a felelősséget, akit *dr. Pollásek Sándor* védett.

Az eskütűszék tagjai a kölesöndös visszavetési jog gyakorlása után a következők lettek: *Demjén Ignác*, *Harhai Gyula*, *Beck Adolt*, *Arnold Róbert*, *Értőcs Sándor*, *Grünwald Samu*, *Sziklay Sándor*, *ij. Hatterschek Lipót*, *Hochmann József*, *Lazsnek Rezső*, *Rusz József*, *Fazekas Mihály* rendes és *Braun János* és *Zipper Géza* póttagok.

(A vádlott.)

A tárgyalás érdemleges része a vádat felolvasásával kezdődött meg, mire az elnök ismét a vádlottat szólította elő.

Az elnök: Bűnösnek érzi magát?

A vádlott: Nem.

— Mivel tud védekezni?

— Engem hazafini kötelesség készítetett a cikk megírására. A vétel az ország gazdasági érdekeit veszélyeztetni, azért akartam megakadályozni s a képviselői figyelmét akartam a vételre felhívni. A nép verejtékes keresményét meg kell védeni. Ismerem azt a vidéket, teljesen értéktelen, kopár vidék. Az a terület korántsem felel meg annak az összegnek, amelyért azt megvették. En személyt sérteni nem akartam az inkriminált cikkel, csak az ország figyelmét akartam felkeltetni, mert a nép nyomorult küzd.

— Milyen értelemtel tudjon ön annak, hogy nyíltan beszéljen, hogy százezrekre menő sápon osztozkodni lehessen?

— Ismétlem, sem *Szell Kálmán* miniszterelnököt, sem *Darányi Ignác* földművelésiügyi minisztert személyében sérteni nem akartam.

— Ön azt írta, hogy három milliót adnak egy pocsolyáért, hogy milliókhoz jutassanak egy jó börtöt. Honnan tudja, hogy ez barátságából történt?

— Tapasztalásból.

A védő: A cikk azzal vádolja a minisztert, hogy kopár földért milliókat adott, tehát könnyel-

műn járt el. Bizonyítani kívánom, hogy az a birtok egy kopár, értéktelen terület gazdasági szempontból, hogy tehát ez a vétel ajándék az állam pénzéből. Kérem tehát felolvasni a törvényjavaslat megokolását, ebben a miniszter elismeri, hogy *Szentiványi* magas árért a területért. A telekkönyvi iratokból kérem megállapítani, hogy a csorbai tó területét három tulajdonos, hogy *Szentiványi* a területnek öt illettő részét 103 ezer koronáért szerezte meg. Kérem megállapítani, hogy a havasi birtoknak *Szentiványi* illettő része egy nagyobb birtoknak ideális része, mely nemcsak *Szentiványi*, hanem még két más család. A felsorolt adatok alapján meg tudom konstruálni a birtok realis részét és meg is védelemzhetem a vádlottat erős kritikájáért.

Dr. Geguss: A vádlott maga is kijelentette, hogy maga sem hiszi azt, amiket a miniszterekről írt, tehát a bizonyításnak csak ezekre a vádlóra lenne szabad kiterjeszkednie. De én teljes bizonyítást megengedni kívánom, úgy, amint azt a védő kívánja. Tessék felolvasni a telekkönyveket, de megjegyzem, hogy azok a részletek, melyeket a védő a *Szentiványi* által olosón megszerzetnek állít, csak a csorbai tó környékének kiegészítésére valók. Bemutatom a képviselőházi jegyzőkönyvet, amelyből kitűnik, hogy a törvényjavaslatot megjegyzés nélkül fogadták el. Kérem a vétel előzményeire nézve *Tavy Gusztáv* főerdőtáncos kihallgatását.

A törvényszék rövid tanácskozás után a teljes bizonyítást rendelté el, mivel azt a közérdek kívánja; ama hírlapi cikkeket felolvasását, amelyeket a védő kívánt, nem rendelték el, mivel azok a kérdéshez nem tartoznak. A védő e miatt semmisségi panaszt jelentett be.

(A tanuk.)

Következett a tanuk kihallgatása. Az első *Tavy Gusztáv* főerdőtáncos.

Az elnök: Tessék előadni, minő szerepe volt önnek a szóban forgó birtok vételében.

Tavy: A földművelésiügyi miniszter ur felismerve annak fontos közgazdasági és szociális jelentőségét, amelyek ahhoz fűződnek, hogy a tátraiak egyes birtokait a kincstár számára megszerezze, minden feltűnés nélkül idegeket a birtokokat megszerezni, hogy azok legyenek kére ne kerüljenek. A miniszter tudta, hogy egy külföldi hárommillió koronáért átadja a birtokot megvenni. Az én működésem tisztán arra terjedt ki, hogy a minisztert a megszerzéshez kérdésében informáljam. Mivel a birtokot a törvénnyel utána olosóban megszerezni nem lehetett, a miniszter a törvényhozás jóváhagyására reményében a területet az állam számára megvette. Ennek a vételnek a turisztika és az idegenturizmus nagy jelentőségűnek látja kiváló nemzet és közgazdasági fontossága van. Határozottan állítom, hogy a miniszter az alkudozásnál a lehető legnagyobb strapuzozással teljesítette kötelességét és hogy *Szentiványi* még ma is azt hangoztatja, hogy a területet olosóban semmi esetre el nem adná ma sem.

— Tessék megmondani, jövedelmez-e most az a birtok valamit az államnak?

— Erre csak annyit felelhetek, hogy egyelőre a vételárnak megfelelő jövedelmei a megvett birtok ma még nem hajt de idővel, az idegenturizmus kifejlődésével, bőven meghozza a vételár kamatait.

— Járt a tanácsos ur azon vidéken?

— Többször voltam hivatalos kiküldetésben s így jól ismerem. A vételről is hivatalos voltam. Határozottan állhatom, hogy 30 évvel ezelőtt még ugyiszólván ez a tatrai vidék nem is volt megközelíthető, ma már vasutal, transzverzális műttal van összekötöttese, partján szalodák vannak, az idegenturizmus évről-évre emelkedik.

— Erintkezett a tanácsos ur a volt tulajdonossal?

— Igen.

A védő: Honnan tud, hogy *Hohenlohe* herceg három milliót kínált a területért?

— Magától a hercegtől és *Szentiványitól* is.

— Nem gondolja, hogy az ár, melyet ön egy levélből tudott meg először, csak a magasabb ár torzszírozása végett lett így feltüntetve?

— Ilyen ótra az ügyben szerepelt felek magukat eszközöl nem adták oda.

A kövelekedő tanu *Szentiványi Árpád* földbirtokos, országgyűlési képviselő, távoli rokona a csorbai tó tulajdonosának.

— Nekem — ugymond — csak az volt a szerepem ez ügyben hogy mint magyar ember értesítettem a minisztert arról, hogy a csorbai tó területét egy külföldi ember akarja magának megszerezni. Abban is felismerem az ügy fontosságát, hogy *Hohenlohe* herceg, aki kiváló gazda, azon a vidéken már előzőleg földbirtokot vásárolt. A herceg levélét *Szentiványi* Józsefhez olvastam. Ebben a herceg a birtokért 3 milliót ajánl és azt is írja, hogy ha az állam a birtokért nagyobb árát ígérne, akkor értesítsék őt e felől, hogy fenntartás magának esetleg a további lépések megtételéért. Én figyelmeztettem erre *Szentiványi* Józsefét, hogy ne siessen *Hohenlohe* herceggel a vétel ügyét eldönteni, majd én felhívom az ügyre *Darányi* miniszter figyelmét. *Darányi* aztán gyorsan, de minden zaj nélkül intézkedett.

— Ismerte ön *Hohenlohe* herceget? — kérdi az elnök.

— Személyesen ismertem, a levelét elolvastam és abból láttam, hogy az egy kötelező ajánlat.

Ezzel a tanukihallgatás véget ért és következett a kívánt iratok felolvasása. A jegyzőkönyvi és telekkönyvi iratok felolvasása után védő újra néhány kérdést intézett *Tavy Gusztáv* főerdőtáncoshoz.

— Legyen szives nekünk megmondani, hogy a vétel megtörténte után mit csinált a kormány a megvásárolt területtel?

— A kinstár — felelé Tavi főerdőtanácsos — az egész területet bérbe adja egy évre és azon igyekszik, hogy a területet állandóan bérbe adja.

Ezután az esküdtökhöz intézendő kérdések szövegére került a sor. Dr. Guggus Gusztáv főügyész helyettes kérdése a következők: Bűnös-e Taty abban, hogy Széll Kálmán miniszterelnök és Darányi Ignác földmivelségi miniszter ellen olyan vádat hangoztatott nyomtatvány útján, amely valódsága esetén a miniszterelnök és a földmivelségi miniszter ellen a miniszteri felelősségről szóló törvény alapján bűnvádi eljárást eredményezne? igen-e, vagy nem? A védő a főügyész helyettes kérdéséhez hozzájárult. Ezután a törvényesek visszavonult az esküdtökhöz intézendő kérdések végleges szövegére előjából. A törvényszék a kérdéseket a következőképpen szövegezte:

I. Bűnös-e Taty Gyula vádolt abban, hogy a Népszava-ban joglat közleménye által Széll Kálmán miniszterelnököt annak hivatalos ténykedésére vonatkozólag olyan tény állított, amely valódsága esetén büntető eljárást megindítást vonna maga után? II. Bűnös-e Taty Gyula abban, hogy közleményében Széll Kálmán miniszterelnököt, annak hivatalos működését vonatkozólag, meggyalázó kifejezést használt? III. Bűnös-e Taty abban, hogy közleményében dr. Darányi Ignác földmivelségi miniszter, annak hivatalos ténykedése felől olyan tény állított, amely valódsága esetén Darányi miniszter ellen a büntető eljárás megindítását vonna maga után, vagyis őt a közegevetésnek tenné ki? IV. Bűnös-e Taty abban, hogy közleményében Darányi Ignác földmivelségi miniszter felől meggyalázó kifejezéseket használt?

Zsitvay elnök ezt után hosszasan indokolta a kérdések szövegét. Elmondta, hogy kisegítő-kérdéseket, noha azokat nem kérte sem a főügyész, sem a védő, azért kellett feltennie mivel a vádolt maga is azt állította, hogy egyes állításai csak reflexiók, tehát nem ténybeli állítások, hanem az eset jellemzésére szolgáló ki-ejezések. A kisegítő kérdéseket tehát a törvény értelmében kellett föltenni, mert a törvény a bíróságnak kötelességére teszi, hogy az esküdtök elé terjesztendő kérdésekben mindama lehetőségeket és határokat nyújtsa, amelyek között ezen ügynek elbírálása mozoghat.

(A perbeszédék.)

A délutáni tárgyalás Guggus Gusztáv főügyész helyettes magas színvonalon álló *vádbeszédeivel* kezdődött.

Kifejté, hogy a magyar közvérdő inkább szerette mindig a szabadságot, mint vette rovására és üldözése a tukapást, ha eszme járta át, gondolat töltötte ki, vagy az érzések heve izziotta ahhoz a kedélyt. Alapokat a társadalomnak együtt kíséri figyelemmel érdeklődése a közönség érdeklődésével. A Népszavában is írhattak volna, ugymond, mitőlünk akármennyit a Csorba-tórló. Megvitathatták, gánosolhatták, tetszősük szerint el is ítéthették volna annak megvételetét. Hol van azonban a Népszava cikkében a létező viszonyoknak, hol van az igazságnak megfelelő az a komoly érv, amelyivel indokoltan nyomulhatna belé a cikkre a kö-élet tusába? A Csorba-tó dólga csak hajánál fogva előrántott ürügy volt a Népszava emberének.

Ezután szót a Csorba-tórló, magaslatva ennek főséges természeti szépségét, gimutajta, hogy ennek megszerzése nagyfontosságú gazdasági kérdés volt. A megtámadott miniszterek, a magyar kormány tagjai megtették kötelességeiket nemzeti és hazájuk iránt, amikor a birtokvételet létesítették, akkor ő a köz-ereket szolgálták. Felsőrolja ezután a közvérdő az inkrimált cikk sértő kitételeit, amelyekkel a vádolt megtrágmalmazta a két államfélt. Tagadja, hogy a vádoltat a cikk megírásánál a közérdek vezette. Igénybe vette a valódság bizonyítását, de vállalkozása eredményre nem vezetett. A néprédelem fontossága is megkívánja a megtörést, s midőn ezt kéri, egyvntal védelmet is kér annak a néprédelem számára, amelyet jó nevelés és műveltség nem véd meg az ilyen olvasmányokkal szemben a lelki ragálytól. — Marasztaló verdiktet kér.

Dr. Pollacek Sándor védő terjesztette ezután elő védelmét. Nagy bá — ugymond — ha a miniszterek nap-nap után hozzá vannak szokva a himnuszok kórusához, mert akkor a támadást, amely csak az érzékenységet sérti, mindjárt rágalomnak veszi. Vádolt cikkének lényege, hogy a miniszter elhamarkodva, könnyelműen öt millió koronát adott egy birtokért, melynek a bemutatott bizonyítékok szerint a realis értéke félmillió korona. Ezt a tényt joga van a leg-erősebben osztorozni, mert aki szociális politikát akar csinálni, az ne legyen először is bokrált a kalaphoz, az első gondoskodjék a földönfutó éhezöl első-népréde-gekről és vadászatra, halászatra nyaralásra szükséges területeket csak akkor vásároljon be és akkor is csak kevés áron, ha ebben az országban nem lesz éhezöl, jogtalan és hontalan. De nem állja meg helyét még az az érv sem, hogy a luxus körébe vágó érdekek kívánták a megvételet, mert a Csorba-tó senki sem vonhatta volna el eredeti rendeltetésétől és különben is mindig megvan az államnak a kiasajjtítási joga. Budapest polgárait is így ijessztette. mikor azt akarták elérni, hogy drága pénzén a Margitszigetet megvásárolja, de Budapest nem sietett gyorsvonalon az eadóhoz s mégis élvezte a sziget szépségeit. Annyi bizonyos, hogy Szentivány József lényes terület csinált, különben nem írta volna alá a szerződést, mely szerint a vételár egy részét egy birtokban kapja, amely birtokot sohasem látta. Ugyan ezen ország gazdasági helyzete, hogy joga volt vádoltunk ezt állítani, hogy ez a vétel meggondolatlan, hogy a 3 millió vételár-nak nagyobb része az eladónak adott ajándék a pol-

gárok pénzéből. Mivel vádolt csak ezt az igaz tényt és az ebből levont következtetést írta meg a cikkében — kérte vádolt felemelését.

(A verdikt.)

Dr. Pollacek Sándor védő beszéde után Darányi Ignác miniszter meghajlásal üdvözölve az esküdt-bírákat, eltávozott a tárgyalásról. A replikák után az esküdtök meghajlaltva az elnök, resumet, verdikt-hozatalra vonultak vissza. Az esküdtök közel egy órai tanácskozás után arra a kérdésre, vajjon a vádolt követelt-e el rágalmazást Széll Kálmán miniszter-elnökkel szemben, nem-mel feleltek.

Hasonlóképpen nemmel feleltek arra a kérdésre is, vajjon követelt-e el vádolt becsületsértést Széll Kálmán miniszterelnökkel szemben.

Dr. Darányi Ignác földmivelségi miniszterrel szemben is nemmel feleltek a rágalmazás tenniorgá-sára felteszt kérdésre.

Ellenben megállapították dr. Darányi Ignác föld-mivelségi miniszterrel szemben elkövetett nyilvános becsületsértés vétségét.

A törvénnyel alkalmazó bíróság Taty Gyulát a Darányi Ignác földmivelségi miniszter sérelmére sajtó útján elkövetett nyilvános becsületsértés vétség-éért 3 hónapi fogházra és 1000 korona pénabüntetés-re ítélte. Kötelezte továbbá a sajtóörvény 35. §-a alapján az ítéletnek a Népszavában leendő közzétételére s az összes költések viselésére. A kiszabott pénzbüntetésért a Népszava című lapot tette az ítélet felelőssé. Ha a nevezett lap kauciójából ezt az összeget meg nem tér-ritenék, vádoltunk további 50 napi fogházbüntetést kell elszennvednie. Az ítélet indokolása súlyosbító kör-ülményül tudta be vádolt terhére, hogy a sértést magas közjogi állást betöltő férfi ellen követte el s hogy a sértés súlyos volt. Enyhítő körülmény gya-nánt a bíróság figyelembe vette a vádolt alacsony műveltségi fokát s büntetlen előéletét. Az ítéletben a vádhatóság megnyugodott, Pollacek Sándor védő ellenben semmisségi panaszt jelentett be.

TÁVIRATOK

Miniszterválság Szerbiában.

Belgrád, november 13. Az esti lapok fel-elevenítették az állítólagos küszöbön álló miniszter-válságról forgalomban lévő hírt.

Obstrukció a német birodalomgyűlésen.

Berlin, november 13. A birodalomgyűlés ma tárgyalta Aichböhler indítványát, amely tudvalevőleg a névszerinti szavazásoknak szavazólapokkal való meg-egyeztetését kívánja. A szabadelyűek nevében Richter az indítványt ellen beszélt, de támadta a szocialisták háromodorát is. (Zaj a szocialdemokraták részéről.)

Richter: Önök mindig lármáznak, ha olyasmit kell hallgatniok, ami nem kellemes önöknek. A leg-hevesebben támadta a szocialistákat a nemzeti sza-badelvű Bassermann, aki azt mondta, hogy ha Aich-böhler indítványa nem vezet célra, akkor a villamos szavazást kell behozni. Bebel és Singer működése a parlamentet sirját ássák meg. Erre a vitát 195 szóval 86 ellenében berekesztették, mire a szocialisták egész sereg módosítást adtak be és mindegyikre névszerinti szavazást kérnek.

Berlin, november 13. A National Zeitung közli a kereskedelmi szerződésről előjából alakult egyesü-letnek a birodalmi kassellárhöz intézett beadványát s konstallja annak kaposán, hogy most még kétsége-sebb, mint volt ezelőtt a vámtarifának a létrejövele. Az agrárius többség az oka, hogy a vámtarifából nem lesz semmi. Az egyesület beadványa hangsú-lyozza, hogy mulhatatlan szükség, hogy a kormány folytassa a szerződéses államokkal a kereskedelmi szerződések politikáját s mindaddig nem javulhat-nak meg a gazdasági viszonyok, a mig ez irány-ban állandóság nem jön létre. Az érdekelte tő-nyezők át vannak halva ama meggyőződéstől, hogy a kereskedelmi szerződések meghosszabbítása feltétlen szükség; Oroszország részéről is megvan hozzá a készség, Ausztria-Magyarország is örömmel üdvözölné, mert ez által a két állam között sokkal könnyebben létesülhetne a gazdasági kiegyezés.

Marokkó forrongása.

Köln, november 13. Madridból és Tangerből táv-iratozták a Kölnische Zeitungnak, hogy Marokkóban aggodalmasan áll a forrongás. Tetuan kormányzója összelogdosztatta a benibál-kabílok vezéreit, mert meg-ültek egy angol alattvalót. A kabílok erre kifosztot-ták a karavánokat és a város ellen nyomultak. Zenthá-ból két postahajó indult utnuk, hogy felvegye az európai családokat. Egy angol hadihajó utban van Tetuan felé. A kormányzó feltegyezteté a lakossá-got, mert valószínű, hogy harora kerül a dolog. Az

angol hadihajó legénysége partra fog szállani. A lázadók borzalmas kegyetlenséggel ölték meg a ha-lyettes kormányzót; szemét tüzes vassal kegették, orrát felhasították, éles szerszámokkal átűrdősték tes-tét, aztán kötélen halálra vontatták a vásáron végig. Gibraltar, november 13. A Furicus, Pactolus és Prometheus angol hadihajók Tetuan felé mentek.

Elkobozott lapok.

Lemberg, november 13. Az itteni reggeli lapo-kat egytől-egyet elkobozták, mert a hivatalos Távirati Iroda tudósítása nyomán közölték a magyar képviselőház tegnapi üléséről szóló jelentést, nevezetesen Pichler Győzőnek az ujonjtalék felemelése ellen, to-vábbá a hadseregben előfordult öngyilkosságokról és külföldön a 10. hadtestben uralkodó viszonyokról szóló lejegyzetéről. A lengyel lapok egyáltalában nem kommentálták azt a tudósítást, csak éppen lenyomat-ták, mint a bécsi reggeli lapok.

A lengyel képviselőket táviratilag értesítették a tömeges konfiskálásról s sürgősen felkérték őket, hogy tegyék szavát az eljárást a Reichsrathban.

Pusztító vulkán.

San-Francisco, november 13. A Panamából ideérkezett Newport-gőzös azt jelenti, hogy Guate-malában kitört a Santa Maria vulkán és elpusz-tította Palmer, San Felipe, Colombia és Costepac községeket. Állítólag sok ember is elpusztult.

Rumbold indiskréciója.

London, november 13. Az alsóházban Malcolm (konzervatív) kérte, vajjon Rumbold volt bécsi nagy-követ engedelmet kapott-e a kormánytól ismert em-lékiratainak közzétételére. Lord Cranborne államtitkár azt válaszolja, hogy Rumbold nem kérte a kormány engedelmét, de oly esetekben, amelyekben az em-lékiratok személyes természetű vagy már közismere-tű eseményekre vonatkoznak, az ily engedelem nyil-ván nem lényeges követelmény. Anglia előbbi kép-viselői részéről a külügyi államtitkár engedelme nél-kül tett minden nyilvános közlés rendkívül megro-vasza méltó volna, ha az újabb eseményekre vonat-kozik, amelyeket a szerző hivatalos működése közben tudott meg. A kormány megfontolás tárgyává teszi, vajjon tanácsos-e lépéseket tenni, hogy minden két-ség ki legyen zárva arra nézve, hogyan kell ezt a dolgot tekinteni.

Közgazdasági táviratok.

Prága, november 13. Egy budapesti társaság a Georgualában nagy telket vásárolt szövőpamut-gyár léte-sítése előjából.

Bécs, november 13. Az állami vasut-tanács ma ülést tartott, amelyben szóba került a Dóli vasut államosításának kérdése. A kormány képviselője kijelentette, hogy az időpont rosszul van megválasztva ennek az ügynek a megpendítésére s ehhez a véle-ményhez csatlakozott az elnök is.

New-York, november 13. (Terményárak.) (Zárati.) Gyapot: New-Yorkban helyben 8.35 (8.30). Novemberre 8.02 (8.02). Februárra 7.92 (7.95). New-Orleansban helyben 7.41/2 (7.41/2). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.80 (7.80). Stand white Philadelphian 7.75 (7.75). Refined in Cases 9.10 (9.10). Credit Balances at Oil City 190.— (190.—). — Zsír: Western steam 10.90 (10.5). Rohe és Brothers 11.40 (11.25). — Tengeri irányzata szilárd. Decemb-re 57.4 (55.4/2). Januárra 51.4 (50.4/2). — Májusra 46.4 (46.4/2). Május irányzata szilárd. — Píros ószi helyben 76.4 (76.4/2). Decembere 78.4 (78.4/2). Márciusra — (—). — Májusra 78.4 (78.4/2). Jul-ra — (—). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.4 (1.4/2). — Kávé: Iair Rio 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). — Nov-re 4.65 (4.70). Februárra 4.80 (4.90). — Liszt: Spring Wheat clears 3—3.10. (3.—3.10). Cukor: 8.4 (8.4/2). — Ón: 26.15—26.25 (26.20—26.50). — Réz: 11.50—11.70 (11.50—11.70). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 13. (Terményárak.) (Zárati.) Buza irányzata szilárd. — Dec-re 72.4 (72.4/2). — Jan-ra — (—). — Tengeri irányzata szilárd. — Dec-re 52.4 (51.—). — Zsír: Jan-ra 8.52 (8.40). — Máj-ra 8.05 (8.05). — Szalonna short clear 10.12 (10.12). — Sertészsók: Jan-ra 15.10 (15.10). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kérleteket nem adunk vissza. —

K. M. Nagylak. Semmit se számított érte. A közlés egészen díjmentes. A második dologban tévedésben méltoztatik lenni. Egyáltalán nincs. O még maga is leny.

B. Dessy. Zenta. A posta által kiadott s szabályszerint kiállított meghatalmazás alapján nem-csak a címzett hanem megbízottja is átvetheti az aján-lyt és pénzküldeményeket. Tessék a postahivatalban ilyen meghatalmazást szerezn. — K. F. F. Miskolc. Lakik József-körút 80/32. Jelenleg nincs Budapesten.

KÜLÖNFÉLEK

Elnézlek . . .

Elnézlek hosszan, hosszasan . . .
Égés lelkeim lelkedbe' van . . .
Kinyitlak, mint egy ablakot
És megiegem
És követem
Hűnyó, kelő gondolatod'.

Mi sors szeszéyo hány-velett?
Hogy' ósmeréd meg férjedet?
Mi voltál addig? azelőtt?
Nem kérdezem,
Megérezem:
Mi balsors érhet ifjú hót? . . .

Az emlék, melyet elkerülz,
Midőn magadban elmerülz;
A régi álmok, régi táj,
Csaló szívek,
Maró hideg,
Elnédnek, érzem, újra fáj.

Mit borús elméd eltárad,
Mégsejtem én a multakat,
A csalatott nő végzetét;
Mult és jelen
Bú, félelem,
Sorsod nyugodt ma, ám sötét.

E vén cinikus oldalán
Asszony lői végre, bús leány;
Törött hajdó répvárra szállt.
Csakhogy zideg
Pusztasziget,
E menhely is csak búdra vált.

Elnézlek hosszan, hosszasan,
Múltad', jövődet olvasom.
Aztán bezárom könyvedet.
Halk-szóltanul
Az óra mül, —
Es aztán mindent feledek.

Zempléni Árpád.

+ **Érdekes opál.** Ausztráliában egy ember harmadfél hüvelyk hosszú gyönyörű opál talált, melynek súlya ezeregyötven karát. Az opál minősége első rangu, bámulatos színe pedig vétekedik a magyar opáléval. Az azonban a legkülönösebb benne, hogy nem egyéb, mint egy őzúviz előtti átalactonmaradványnak a megkövesedése s nagytitűveggel a csontnak még a rekeszei is meglátszanak benne. Ez az opál ugy keletkezhetett, hogy silícium hathatott a csontra. Tudvalevő, hogy az opál ugy jön létre, hogy föloldódik a kőzet, amelybe bele van ágyazva. A követ, vagyis a benne levő silíciumot föloldja az oda-hatoló rendkívüli forróság viz s lehűléskor opál keletkezik a kőzetnek a viz által alkotott mélyedé-

seiben. Az opálért sokan versenyeznek, köztük az amerikai természettajrázi muzeum, de nem adhatja meg érte a kereskedelmi árat. Az a osont, melyből keletkezett, egy, a plesiosaurusok családjához tartozó családlatnak a maradványa.

+ **Vándorló ház.** Ohio Államban Hamilton városból egy régi házát Kaliforniába vitték. A ház tulajdonosa a hetvennégyéves E. J. Baldwin kaliforniai többszörös milliomos. A régi ház valóságos vándorlást vitt már végebe. Tulajdonképpen Virginiában épült, ahonnan Baldwin nagyatyja Ohio-ba vitette a házat és Hamiltonban állította föl. Ebben az ócska házában született Baldwin, Kalifornia állam egyik leggazdagabb földbirtokosa, akinek ötvenezer akernyi első minőségű földje van Kaliforniában, ami testvérek között is megér tíz millió dollárt. Az öreg milliomos márványpalotában lakhatnék s mégis elviteti az ócska, dűledező házat Onióból s birtokán állítja föl, mert abban a házában akar meghalni, amelyben született.

+ **A tánc statisztikája.** A statisztikával foglalkozó emberek az élet minden eseményéből adatokat készítenek. Eddig csak a táncolásból nem csináltak statisztikát. Most már azonban a táncot is megcsinálták. Egy német megfigyelte, hogy tíz óráról reggel öt óráig tartó bálon hány táncolást tett egy hölgy. Ez a német helyesen gondolkodott, amikor nőt választott a megfigyelésre, mert nincs olyan férfi, aki annyit táncoljon, mint egy keresett szenvedélyes táncosnő. A számításként hihetetlen nagyságu szám lett az eredménye. A megfigyelt nő ötvenhátezer lépést tett a hét óra hosszat tartó bálon. Ha ezt a számot távolság mértékre számítjuk át, negyvenhat kilométernek felel meg. Egy átlagos terjedelmű keringő ezer méternek felel meg. Egy négyes két kilométer utnak felel meg, míg a mazurka kilencszáz és egy polka csak nyolcszáz méter tesz ki.

+ **Táplálkozás a bőrön át.** Az utóbbi időben nagyon sokat kísérleteztek avval, hogy a test erejét akkor is fenntarthatassák, ha a táplálkozás természetes uton a szájon át meg van nehezítve, vagy lehetetlen. Nemrégiben bacillusmentes olajnak a bőr alá fecskendezésével tetek kísérletet, Dr. Bayle francia orvos újabb tonjással alkalmazott befeleskendezésre, amelynek különösen tuberkulotikus betegeknek volt meglepő hatása. Ezeknek kívül tojássárgája- és konyhasódat keveréket is használtak. A betegek a legtöbb esetben elég nagy mennyiséget elbírnak ezekből a szerekből, sőt egy esetben harmincöt grammot fecskendeztek be a nélkül, hogy a beteg tájfalomról panaszkodott volna.

REGÉNY
ILICS IVÁN HALÁLA.

Írta: Tolsztoj Leo.

(14)

Egyéb dolgait is szisztémák szerint végezték, de az is mindenkor kint okozott . . . Kint a tisztátalanság, a kényelmetlenség, a rossz szag s az az irtozásos tudat, hogy mindég egy más embernek kell mellette lennie.

Ez a másik ember Gerassim volt. Eleinte elsomorította Ilics Ivánt annak a mindig tisztá, orosz szokások szerint öltözött embernek a látása, aki örtökké derős, jókedvű, vidám volt.

Egy napon, Ilics Iván karosszékebe hanyatlott s annyi ereje sem volt, hogy felöltözökődjék s iszonyodva bámulta elernyedt karját s élesen kiváló esontjait.

Ekkor lépett be Gerassim. Vastag, erőstalpu cipő volt rajta, még érzett rajta a friss téli levegő illata s tisztá kötényét, ingét szinte jól esett látni. Meztelen, izmottól duzzadó karján ingujja fel volt hajtva s a nélkül, hogy Ilics Ivánt észrevette volna, ildomos arccal, életkedvét szinte elfojtva, hogy a betegét el ne szomorítsa, látott munkájához, hogy mindent eltakarítsa.

— Gerassim! — szólott Ilics Iván gyenge hangon.

Gerassim összerozzent, szinte megijedt, hogy nem követett-e el valami hibát, aztán gyors mozdulattal fordította jószágos, egyszerű, fiatal arcát, amely éppen akkor kezdett szakállt eresztetni, gazdájá felé.

— Mit parancsol?
— Azt hiszem, hogy ez kellemetlen neked. Bocssás meg. Másképpen lehetetlen.
— Isten tartsa meg a nagyságos urat.

Es Gerassim hunyorgatott szemével s fehér, fiatal fogait mutogatta.

— Miért ne vegyek fáradságot? Hiszen beteg I! És ügyes, erős karral végezte el megszokott munkáját s lassu, halk léptekkel kiment. Ot perc múlva éppen olyan halkán újra megjelent.

Ilics Iván még mindig a széken ült.
— Gerassim, szólott, kérlek, jer ide, segíts!.. Gerassim hozzálépett.

— Emelj föl! Magányosan nehezemre esik és Dimitrit elküldtem.

Ersős karral, éppen oly könnyen, mint a mily halkan lépdéget, ölelte át Gerassim, lágyan és óvatosan fölemelte, megigazgatta ruháját, újra le akarta ültetni, de Ilics Iván kérte, hogy vezesse a nyugvóágyhoz.

Minden megerőltetés nélkül, a nélkül, hogy fájdalmat okozott volna neki, majdnem, hogy vitte, kísérte Gerassim nyugvóágyához s szépen leültette:

— Köszönöm! Milyen szépen és ügyesen csinálzsz mindent.

Gerassim újra mosolygott s el akart menni, de Ilics Iván oly jól érezte magát közelében, hogy semmi kedve sem volt elbocsátani.

— Kérlek, told közelebb a széket . . . Nem . . . ezt oda . . . Könnyebben érzem magam, ha lábam magasabban van.

Gerassim elhozta a széket, nesztelenül odatette s felsegítette a lábát.

Ilics Iván könnyebbnek érezte magát . . .

— Sokkal jobb, ha a lábam fönn van . . . Tedd ezt a párnát is alám.

Gerassim szó nélkül teljesítette a parancsot. S Ilics Iván oly nyugodtnak érezte magát, de amint Gerassim elbocsátotta lábát, újra elgyengült.

— Gerassim, — kérdezte, — van-e most valami dolgod?

— O nem, nagyságos uram, felelt Gerassim, kít a városi élet megtanított az urakkal beszélni.

— Hát nincs semmi dolgod?

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A magyar gyáripárosok országos szövetségének nagy-választmánya szerdán délután dr. Chorin Ferenc elnöklésével ülést tartott, amelyen kivált a vasuti árú-díjcsabások tervezett lelemelésével és a magyar kivitel szervezésének kérdésével foglalkozott.

Az ülést, amelyen az ezuttal először egybehívott választmányi tagjai majdnem teljes számban jelentek meg, a Szövetség elnöke hosszabb beszéddel nyitotta meg, amelyben visszapillantott a Szövetség addigi működésére. A választmány egyértelmű helyesléssel tudomásul vette a jelentést. Attólve ezután a napirend első tárgya: a vasuti ártárúk kérdésére az elnök beszámolt a Szövetség által tervezett tartámaemelés szemben megindított mozgalomról és ennek kapcsán a Láng Lajos kereskedelemügyi miniszterrel nyert felvilágosításokról tájékoztatja a választmányi tagjait. A miniszter felhatalmazta az elnököt, hogy a Szövetséget megnyugtassa, miszerint a vasuti árúdíjcsabások lelemelése január 1-én életbelépni nem fog; ha pedig tartámaemelés lesz, az iparnak és kereskedelemnek idő fog engedtetni arra, hogy azzal számot vessen.

Hatvány-Deutch Sándor alelnök magavá teszi azt a feltevést, hogy a tartárúk általános lelemelése a mai viszonyok mellett teljesen ki van zárva és oly megterhelést jelentene, amelyet az összes termelési ágak súlyosan megsínylenének. Ebből az alapelvből kiindulva, a kérdés lényegét abban látja, hogy vajjon azt az álláspontot foglalja-e el a szövetség, hogy az ipar a tartárúk semmiméi változtatását el nem viselheti, vagy pedig megengedjék-e, hogy egyes cikkek-nél a mosáni díjtételek bizonyos realizációkra nézve a belülről forgalomban emelhetők lennének azzal szemben, hogy ugyanazon iparágaknál a kiviteli rációkban a díjtételek leszállításával bizonyos kárpótlás nyuljanak. Felkéri kivált a kivitelre dolgozó iparok jelenlévő képviselőit, hogy erre nézve nyilatkoznai sziveskedjenek.

Ezuttal hosszabb és élénk vita indult meg. Ennek során Weisz Berthold országgyűlési képviselő, a textilgyárosok egyesületének képviselőjében szól a kérdéshez és bejelenti, hogy beható tanulmányok vétezték folyamatba, amelyek a textilipar minden cikkére kiterjedőleg e díjcsabási helyzetet és a tartámaemelés hatását ismertetni fogják. Kámutat meg arra, hogy a gyáripár a legtöbb cikkből igen nagy mennyiséget szállít, ugy, hogy néhányjáráros tartámaemelés is ezekre menő megterhelést jelent. Kizártnak tartja azt, hogy a tartárúk emelésének legfölvölbbi gondolatával is megbarátkozhassék az ipar. Az ipar teljesítésének lényege nem az új gyáraknak adandó kedvezményekben keresendő. hanem abban, hogy a már létező gyáraknak fejlődésüknek nékülözhetetlen feltételei biztosítsanak.

Tolnay Lajos azt hiszi, hogy általános tartámaemelés céiba venni egyenesen abszurdum. Azonban nem lehet elárkózni az elől, hogy egész sorozata van a reformra szoruló tartárúknak.

Bacher Emil lels.óálása után elnök a vita eredményét összefoglalván, a következőkben mondja ki a választmány határozatát:

A választmány helyesléssel veszi tudomásul az árúdíjcsabások ügyében a Szövetség igazgatói tett lépéseket. Egyuttal felhívja a Szövetség tagságát, hogy

— Mit csináljak? Mindent elvgeztem. Csak éppen fát kell holnapra hasogatnom.

— Hát tartsd magasabbra a lábam . . .

Igen?

— Mért nem . . . Mogteszem.

Gerassim fölemelte a lábát s Ilics Iván ugy érezte, hogy ebben a helyzetben sommiféle fájdalom se bántja.

— Mi lesz a fával?

— Ne tessék aggdódni, majd elvgezünk mindent.

Ilics Iván felszóllította Gerassimot, hogy üljön le és ugy tartsa a lábát. Es beszélgettek. Csoda történt-e? . . . Mintha minden baja eloszlott volna, mig Gerassim mellette van.

Ettől az időtől kezdve Gerassimot Ilics Iván többször is magához hívta, hogy a lábát tartsa, vagy a vállát támogassa. Es így jól elmullattak.

Gerassim munkáját könnyen, kedvvel és jó lélekkel végezte.

Minden más ember ereje, életkedve, egészsége fájtt Ilics Ivánnak, csak éppen Gerassimét nem irigyelte.

Ilics Iván legnagyobb kínja a hazugság volt . . . Az a minden oldalról felhangzó hazugság, hogy csak beteg, de betegsége nem halálos és nincs másra szüksége, mint hogy nyugodtan gyógyíttassa magát . . . Majd rendue jön minden.

O pedig nagyon jól tudta, hogy legyen bár mindenki akármilyen véleményen, az irtozásos kin után csak a halál vár reá.

S ez a hazugság bántotta őt s nagyon kínoztá, hogy senki sem akarja belátni, legalább ő előtte, amit mindenki és ő is tudott. Rettenetesen hazudott neki mindenki s még őt is arra akarták rábírní, hogy e hazudozásban részt vegyen.

Ez a hazugság, melyet kevéssel halála előtt eszeltek ki, irtozásos, borzasztó volt Ilics Ivánnak. Ezzel a hazugsággal lealacsonyították s apró, kicsinyes dolgokkal hasonlívó akarták tenni a halál iszonyu gondolatát.

Es mégis! . . . Gyakran, mikor tréfájukat

Aprilisi roza 1903.	6.51—6.52
Októberi zab 1902.	6.86—6.87
Aprilisi zab 1903.	6.74—6.75
Májusi tengeri 1903.	5.74—5.75
Augusztusi repce 1902.	—

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde kezdetén rossz bécsi hírekre, amelyek később megcáfolattak, gyöngén indult, de csakhamar bécsi, úgy helybeli vételekre, a bányászati értékek szilárd-sága következtében a többi értékek is megszilárdultak és 3-6 koronával emelkedtek. A zárlat nyugodt maradt.

Valuta és érváltó változatlanság.

Eldőzsde. Győltöge irány után az értékek szilárdultak.

Osztrák hitelrészvény 666.75—669.50. Magyar hitelrészvény 701.75—705.50. Osztrák-magyar államvasut 694.50—696.—. Rimamurányi vasut 465.—. 463.75. Magyar leszámítolbank 444.—. Városi villamosvasut 328.50—329.50 korona.

Déli tőzsde. Csöndes üzlet mellett az irány tartott maradt.

Osztrák hitelrészvény 667.75—669.—. 663.25. Magyar hitelrészvény 704.—. 705.25—704.50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 694.75—695.—. 694.75. Déli vasut 72.—. Rimamurányi vasut 457.—. 466.50. Magyar leszámítolbank 443.—. 445.—. 444.50. Jelzőlámpa-részvény 466.75. Közüti vaspálya részvény 616.50—616.75. Városi villamosvasut 328.50. Magyar aranyárjarek 120.60 korona.

A helyi értékek piaca nyugodt. Kötetlet: Pesti magyar kereskedelmi bank 2680.—. Magyar jég- és vízszolgáltatás rész. társ. 307.—. korona. A prémiumüzletben díjbeszámításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—. 5.—. korona, nyolc napra 10—12 korona, 1902. november hó végére 17—19 korona.

A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 669.25. Magyar hitelrészvény 706.25. Leszámitolbank részvény 444.50. Rimamurányi vasut részvény 469.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 695.25. Közüti vasut részvény 616.75. Városi villamos vasut részvény 329.—. korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzlet irányozó-bizottság hivatalosan a következő árnyilatkokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar 56.—62.—. korona, vörös aprószemű 58.—63.—. korona, vörös erdőnyi —. korona. vörös búsági —. korona. középszemű 65.—67.—. korona. nagyszemű 69.—72.—. korona. Disznósír-budapesti 66.—66.50 korona, vidéki —. korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki —. korona. városi 4 darabos 55.—55.50. korona. 3 darabos 57.—57.50 korona. üstölt —. korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.—12.50 korona. 120 darabos —. korona. 100 darabos 14.—14.50 korona. 85 darabos 17.50—18.—. korona. azonnaliszállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 11.—11.50 korona. 100 darabos 18.25—18.50 korona. 56 darabos 17.—17.50 korona. Szilva: sláviai 16.25—16.50 korona. szerbiai 14.25—14.75 korona. azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, november 13. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A készárú piacán a helyzet nem változott; gabonamérek iránt nem mutatkozott vásárlási kedv, a kínálat sem növekedett. Az irányzat annyiban szilárdult, hogy buzáért a tegnapi teljes árakat követelték a rozsért 5 fillérel többet kellett volna fizetni. Tengerit 10 fillérel drágábbra tartották. A határidő-piacon csak némi kötés fordult elő. Buza és zab 2 fillérel javult, rozs megmaradt tegnapi árfolyamán. Kötetlet: Buza tavaszra 7.60—7.59, zab tavaszra 6.68—6.64, rozs tavaszra 6.79—6.80 K.

A bécsi értéktőzsde.

A mai tőzsde irányzata mindvégig kedvező volt. Bécs, november 13. (Magyar értékek variáció.) 4%-os aranyárjarek 120.40. fizeti és szegedi kölcson sorsjegye 157.—. Magyar vasuti kölcson részvény —. Magyar keleti vasuti állam kölcson —. Magyar leszámítolbank 441.—. Rimamurányi vasut részvény 467.—. Magyar koronajarek 97.55. 4%-os Magyar hitelrészvény 704.50. Magyar hitelbank részvény 704.50. Magyar ügyvezető kölcson sorsjegye 201.—. Kassa-óderbergi vasut részvény 376.—. Bécs, november 13. (Osztrák értékek variáció.) 4%-os papírjarek 101.10. 4%-os osztrák aranyárjarek 120.45. 1890-os sorsjegye 150.75. Osztrák hitelsorsjegye 431.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyet 448.—. Osztrák-magyar bank 1270. Déli vasut 71.25. Dunagőzhajózási részvény 906.—. Dobányrészvény 337.—. Császári és királyi arany 11.35. Német bankváltók 116.95. 4%-os erdélyi jarek 100.85. Osztrák koronajarek 100.05. 1864-ik sorsjegye 252.—. Osztrák hitelszerinti részvény 666.50. Unionbank 528.—. Osztrák Lánceobank 387.75. Osztrák-magyar államvasut 695.—. Elbavölgyi vasut 452.—. Alpezi bányarészvény 380.50. 20 frank arany 19.07.—. Londoni váltó 239.50. Bécsi áramvasut látt B. —. Bécsi áramvasut látt A. —. Lapót kohó —. Az irányzat szilárd.

Bécs, november 13. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 669.—. Magyar hitelrészvény 705.—. Angol-Osztrák bank 272.50. Bécsi bankjegyet 448.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 695.—. Déli vasut —. Elbavölgyi vasut 453.—. Eszacknyugati vasut részvény —. Dobányrészvény 337.—. Rimamurányi vasut 469.—. Alpezi bányarészvény 360.—. Májsai jarek 101.10. Magyar korona jarek 97.55. 1864 sorsjegye 113.25. Német bankváltó márska 117.—. 117.02. Napoleon-ör 19.07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 13. (Zsidói tudósítás.) A tegnapi newyorki tőzsdének a viharos lefolyás után beállott szilárd-sága annyiban hatott az itteni hangulatra, hogy a tegnapi utolsó kurzusok törtétek magukat. A forgalom nagyon vonzatos volt, mert a newyorki tőzsde lázas jelenségei az itt érdekeltek körétek legnagyobb tartózkodásra indították. Bank-, bányá-, jarek- és vasuti értékek nem változtak. Bankamátlat 3%.

Berlin, november 13. (Zsidói.) 4%-os papírjarek —. 4%-os osztrák aranyárjarek 103.10. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajarek 98.30. Osztrák-magyar államvasut 149.75. Kassa-óderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.40. Magyar vasuti beruházási kölcson —. Alpezi bányarészvény —. Disconto-Commandit 187.60. Általános vállamosági Kölcson 172.—. Gelsenkircheni 171.75. Laurakohó 168.80. 4%-os erdélyi jarek 101.30. 4%-os magyar aranyjarek 101.75. Osztrák hitelrészvény 210.60. Déli vasut 18.70. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegye 216.50. 4%-os új orosz kölcson 96.40. 3% kölcson részvény —. Orosz jarek 103.25. Magyar nitelbank —. Dynamit trósi 165.25. Harpeni 166.30. Az irányzat szilárd.

Berlin, november 13. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Bécsi jarek 98.30. Osztrák hitelrészvény 211.25. Osztrák-magyar államvasut 149.75. Déli vasut 18.75. Eszacknyugati vasut 216.50. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegye keszpenz —. Busenbrenneri —. Orosz bankjegye —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, november 13. (Zsidói.) Osztrák-magyar államvasut 751.—. 4%-os osztrák aranyárjarek 103.—. Osztrák Lánceobank —. 3%-os francia jarek 98.80. Otomanbank 591.—. 3%-os francia jarek 98.82. Alpezi bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar aranyjarek 103.80. Párisi bankrészvény 1073. Orosz jarek 103.05. francia törleszt. jarek —. Osztrák földteljesítési részvény 1275.—. 1864 kölcson részvény —. Az irányzat javult.

Frankfurt, november 13. (Zsidói.) 4%-os papírjarek 101.30. 4%-os osztrák aranyárjarek 103.—. Magyar koronajarek 98.40. Osztrák-magyar bank 113.20. Déli vasut 18.90. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 20.44. Bécsi bankjegyet 118.10. Villamos részvény 120.50. 3%-os magyar aranykőlcson 87.80. 4%-os erdélyi jarek 101.40. 4%-os magyar aranyárjarek 101.70. Osztrák hitelrészvény 211.10. Osztrák-magyar államvasut 149.80. Eszacknyugati vasut —. Bécsi váltóár 84.05. Párisi váltóár 81.35. Unio bank —. Alpezi bányarészvény —. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, november 13. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arriovankos januára. Eszacknyugati Osztrák hitelrészvény 211.10. Német bank —. Disconto 187.80. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkirchen —. Harpeni —. Laurakohó —. Orosz jarek —. Az irányzat szilárd.

Hamburg, november 13. (Zsidói.) 4%-os erdélyi-jarek 101.15. 1890. sorsjegye 151.75. Déli vasut 18.50. 4%-os osztrák aranyárjarek 102.60. Osztrák hitelrészvény 211.30. Osztrák-magyar államvasut 149.50. Orosz jarek 103.—. 4%-os magyar aranyárjarek 101.80. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 13. A sertésüzlet irányzata: változatlan. A) Hízott sertések ára: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 108—110 fillérg. Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 110—111 fillérg. Fiatal közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 109—110 fillérg. Fiatal könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. II. Magyar eredetű: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közep (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közep (páronként 260—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 400 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 106—108 fillérg. Közep (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 104—106 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillérg.

Sertésárlisták: 1902. nov. 11. napján volt készlet 28.799 darab. — 1902. nov. 12. napján telthatott 585 darab. — 1902. nov. 12. napján elszállított 954 darab. 1902. november 13. napjára maradt készletben 38.430 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 13. —

Kinevezés. A székesfehérvári pénzügyigazgatóság Bak József vezette lakost a moóri adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Megerősítés. Az igazságügyminiszter a székesfehérvári járásbírószáki ideiglenes minőségben alkalmazott Dr. Kramolin Ernő aljegyzőt ebben az állásban végleg megerősítette. — A földművelésügyi miniszter Junkuncs Istvánt, az állateltartási és takarmányozási kísérleti állomásán ideiglenes minőségben kinevezett mechanikust, ezen állásban végleg megerősítette. — A belügyminiszter az igazságügyminiszter Belopoczky Gyula rózsahegy ügyészségi aljegyzőjét a budapesti ügyészséghez helyezte át.

Névvagyosítás. Zagoni Albu Pál Zagonyra, Pszofa András trencsényi lakos Szegre, Dr. Lövy József pozsonyi lakos Lénártai, Singer József budapesti lakos Szántóra, Wechsennik Mátyás honorordoktorral lakos saját, valamint kiskoru gyermekei: Mátyás, Mihály, Lajos és Anna Szabóra, kiskoru Spiegl Ernő és Gyula muraszentkereszti

lakosok Szerbe, Grünblat Mózes endrédi lakos Gémezre, Kohut József nyiregyházi lakos Kőszegre magyarosították a nevüket.

Pályázat. A szolnoki pénzügyigazgatóságnál firodakezelési gyakornoki állásra négy hét alatt, — a székesfehérvári törvényesszéknel firodagegyelő állásra két hét alatt, — az esztergomi közjegyzői állásra három hét alatt lehet a folyamodásokat benyújtani.

Pályázatvisszavonás. A szolnoki pénzügyigazgatóságnál firodatiszti állásra hirtetett pályázat visszavonatot.

N a p i r e n d.

Naptár: Péntek, november 14. — Római katolikus: Jukund. — Protestáns: Albert. — Görög-ortodox: (november 1.) K. D. — Zsidó: Marcheschvan 14. — Nap ké: 6 óra 49 percek. — Nyugszik: 4 óra 8 percek. — Hold ké: 3 óra 35 percek délután. — Nyugszik: 4 óra 54 percek reggel.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4—5 óráig. A képviselőház elnöke fogad 9—12-ig. Nemzeti Múzeum. Ásványár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Oroszok képtár az Akadémiaiban délelőtt 9—1 óráig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-11 óráig.

Szabadalmi levéltár (Hrszékhet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

A fődörös könyvtár (Károlyi-körút 28.) mindnapon nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppapokon 9-12-ig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10-12-ig. Múzeum könyvtár d. e. 9-1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig. Délután 3 óráig 8-ig.

Statistikai hivatali könyvtára és térfüggetlené délelőtt 10-1 óráig.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Beléppéj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó osztálya és keleti mintatár: V. kerületi Vác-körút 32. szám alatti. Hivatalos órák: délelőtt 9-11 óráig 12-ig és délután 3 óráig 6 óráig; hazai termékek állomány kiállítás és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá háziipari kiállítás (melyben az üzletvezetésnek arisztokratát is eszéköl) a városi írtar csarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. A külföldi kiállítások központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvételársaság) V. Vác-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, november 14.

A magas levegőnyomás megerősödött és közép, meg észak-keleti Európán borítja, a depresszió pedig észak-nyugaton az Atlanti-Oceánra tartózkodik.

Európában az idő szarv és a hőmérséklet változik. Nálunk száraz és hűvös az idő; helyenkint ködök is voltak.

Küldés: Változás nem várható.

V i z á l l á s.

	Nov. 12.	Nov. 13.	Nov. 14.
Inn	12.16	12.16	12.16
Duna	12.16	12.16	12.16
... Linz	1.25	1.28	1.28
... Bécs	1.25	1.28	1.28
... Pozsony	0.74	0.75	0.75
... Komárom	1.64	1.64	1.64
... Budapest	0.62	0.62	0.62
... Paks	1.25	1.24	1.24
... Mohács	1.17	1.14	1.14
... Gombos	1.22	1.22	1.22
... Újvidék	0.27	0.26	0.26
... Páncsova	0.90	0.90	0.90
... Orova	1.24	1.24	1.24
... Magyarfalva	0.61	0.61	0.61
... Zsolna	0.28	0.24	0.24
... Troncsón	0.31	0.28	0.28
... Sereud	0.64	0.64	0.64
... Sz.-Gothárd	0.62	0.64	0.64
... Győr	0.27	0.26	0.26
... Győr	1.12	1.12	1.12
... Pécs	0.22	0.24	0.24
... Eger	0.23	0.24	0.24
... Barcs	0.12	0.11	0.11
... Eszék	0.29	0.28	0.28
... M.-Szerdah.	0.33	0.32	0.32
... Szekes	0.19	0.18	0.18
... Mitróvics	0.24	0.23	0.23
... Décs	0.21	0.20	0.20
... Szatmár	0.23	0.22	0.22
... Kraszna-N.-Majány	0.26	0.24	0.24
... Latorca	0.12	0.12	0.12
... Latorca	0.14	0.14	0.14
... Ungár	0.04	0.05	0.05
Tisza	M.-székely	0.19	0.15
... Tekcsény	1.05	1.00	1.00
... V.-Szamos	0.22	0.22	0.22
... Tokaj	0.25	0.18	0.18
... Tisza-Füred	0.25	0.22	0.22
... Szolnok	0.22	0.10	0.10
... Gergely	0.12	0.14	0.14
... Szeged	0.41	0.29	0.29
... Török-Bécs	0.06	0.07	0.07
... Tisza	1.35	1.25	1.25
... Csongrád	0.04	0.04	0.04
... Topolya	1.69	1.69	1.69
... Bodrog-Zemplén	0.66	0.61	0.61
... Selys	1.56	1.56	1.56
... Hornád H.-Neméd	0.11	0.10	0.10
... Berettyó	0.07	0.04	0.04
... B.-Ujhely	0.26	0.29	0.29
... Csongrád	0.18	0.16	0.16
... N.-Vértes	0.19	0.17	0.17
... Békéscsaba	0.50	0.50	0.50
... Tuzsól	0.28	0.24	0.24
... Borsod-A.	0.36	0.36	0.36
... Borsod-A.	0.30	0.30	0.30
... Békés	0.23	0.22	0.22
... Gyoma	0.18	0.22	0.22
... Gy.-Fehérvár	0.18	0.18	0.18
... Branyoska	0.16	0.16	0.16
... Szoboszló	0.22	0.24	0.24
... Makó	0.14	0.14	0.14
... Zemplén	0.19	0.19	0.19
... Temes	0.02	0.02	0.02
... Kiszécs	0.50	0.50	0.50
... Zemplén	0.72	0.71	0.71
... Beszterek	0.45	0.47	0.47

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melyely az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki ezírárt ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalok kihágások miatt nem betegségeken, sphyllis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E célból elhatárota az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszerrel felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszertrel a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalok kihágások miatt nem betegségeken, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszer közvetlen hat az az szervekre, melyek erőzt szükségesek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öregék és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut-nak” anan címre, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonuk nem hagyhatják el. A próbaküldemény bezonnyitja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul, mire neki diszkretek mellett egy gyógyszerküldeményt küldetk felvilágosító könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldeményt oly szepen van csomagolva, hogy tartalmát senki nem gyanítja. A levelek következésképp címszövegek: State Medical Institute, 9, Elektron Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesendő.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1902. november hó 14-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1902. november hó 14-én.

A strike.

Eredeti színű 3 szakaszban. Irta Szigligeti Ede.
Személyek:
Somvári Molnár Gyula Mihályfi
Anasztázia Rákosi Ágnes Török
Max Dezso Szikráné Bába
Angyalka Ligeti J. Kovács Rózsaszégyi
István bácsi Szacsavay Anselm Ujházi
Eszter Jászai Friedrik Gál
Lajtos Gabányi András Abonyi
Kezdet 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 14-én.

Loute.

Bóhozát 4 felvonásban. Irta: Pierre Veber. Fordította: Heitai Jenő.
Személyek:
Dupont Góth Echanguettené Hunyadi
Casillon Hegedűs Renée, leánya Nográdi
Francolin Tanay Bruné Makróczyné
Raburon Szerényi Chevreulné R. Rostagné
Bru Vendrély Petiboisné Erdei
Loute Varsányi Marchaisonné Nikó
K. z. d. te 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 14-én.

Casanova.

Regényes nagy operetta 3 felvonásban, előjátékkal.
Irta Faragó Jenő. Zenéjét szerző Barna Izsó.
Személyek:
Casanova Nyírái A sátn felesége
A sátn Marion Kúry
Petrucchio Szirmai Pompadour
XV. Lajos Mózés Náthán Delli
Mózés Marina Holló Barbarine Harmath I.
Heioise Dóry M. Stella Kovács M.
Zoe Pázmán Napoleon Nagy
Pietro Kápolnai. Pero Mály
Ucai táncosnő Kápolnai. Pero Mály
Kezdet 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 14-én.

Pálmai Ilka asszony vendégfelléptével.

Nőemancipáció.

Énekes bohóság 3 felvonásban. Irta Szigeti József.
Zenéjét szerzte Serly Lajos.
Személyek:
Bátori Mihály Szilágyi Keillinger Saiklai
Gerőfi János Mátrai Verebes Faragó
Flóra Pálmai Csónka Giróth
Zarándi Lubrinéz Dengelegi Sziklainé
Árpád Ráthonyi Lidi Tomesányi
Kaczér Tamás Boross Boriska Kornai
Kezdet 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. november hó 14-én.

A háboru.

Irta Ráth István.
Kezdet 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Éjjeli támadás

Némajláti Paul Martinett-ül

Trio Decaruse

class utcai énekesek

Alexandroff

orosz együttes

stb. stb.

Előkészületben:

A három kalandja

Lincek Pál operettje.

Az előadás 8 óraker kezdődik.

A télkerben reggel 5 óraker Vörösmarty Elek cigányzenekara hangversenye.

FOLIES CAPRICE

VI. ker., Révay-utca 18. szám.
Igazgató: Leitner és Keleti.

Ma

ÉJJEI SZOLGÁLAT.

(„A karambol oka!” című bohózat folytatása.)

Bohózat a vasúti életből. Irta: Forgalmista.

Végül:

A kis KOHN! Irta: Caprice.

A romek télkerben Muzsey Lajos híres zenekara reggel 5 óraker hangversenye.

Fényes eredményeket értek el a táplálkozás terén...

„TRIUMPH” GYÜMÖLCS-ZAB-KAKAOVAL

KUNZ TESTVÉREK
KÁVÉ- ÉS TEA-BEVETELI OSZTÓL

gyermeknekél, gyomor-és idegbeszűrésnél, 1/4 kg. 35 kr. 40 célszerű val. 22 szájat fűk, számos raktár vidékeken.

BUDAPEST, V. KERÜLET, FÜRDŐ-UTCA 9. SZÁM.

Király-utca RÉMI-MULATÓ. Király-utca 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Halmevél M., művezető
Pénztáryintés 7 óraker. Kezdet 8 óraker.

A Mulató kitűnően fut és huzatmentes.

Ma nagy előadás!

A kitűnő novemberi műsor utolsó hete!

Előleges jelentés!

E hó 16-tól naponta teljesen új műsor!

Budapestben először!

Miss Marguerita

„EGY AFRIKAI LAKOMA” az oroszán-ésopoht által, továbbá

Hadji Machamed

A repülő emberek, a kontinens legjobb arabje ugri akrobátái, egy mint 11 előrangú művész fellépje és még eddig nem látott különlegességek.

Bélapályák elővetelben 70 kr., kaphatók: tőzsdé Andrássy-ut 38., tőzsdé Erzsébet-körút 61. (fűrdő-palota) és tőzsdé Király u. 72.

Az előadás után a télker-kávéházban Pécsi Hegedűs Gyula cigányzenekara hangversenye reggel 6 óraker.

Vigyázz! Saroküzlet!

Kiselejtezzünk

Mesés olcsó

teljes jó karban kis égetési hibák miatt

áron november 25-ig

Complete 6 személyes duzan aranyozott, díszes kivitteli és háromszor égetett

Étekez elegáns frt 5.50 Roccoo, tea

Étekez modern „ 6.50 csak frt 3.50

Roccoo, díszes „ 8.50 Roccoo, kávé „ 3.50

csak „ 8.50 Roccoo, Mooca „ 3.50

Díszes Roccoo, 12 személyes, étekez 20, 25, 35 frt

Fűgés-lépek minden áron, miután elküldtünk telje se

felcsomagoljuk.

Ortner Rezső és Társa

Terez-körút 32. sz., saroküzlet.

Videki rendelésnél kérjük a vasutállomást.

A bélyegző.



Elmés készülék a bélyegző és sok munkát megtakarít. Az ember ezerszer is lenyomhatja vele egy és ugyanazt a szöveget és gyakran értékessé válik az a kis papír, melyen egy-egy nagy cég bélyegzője látható, ama nagy bizalom folytán, melyet a cég élvez. Ilyen bizalomteli reményiséget kelt az az osztályosorjegy is, melyen Hecht-Bankház bélyegzője olvasható, mert a bankház nagy szerencsésje folytán élvezti azt a bizalmat, hogy mindenki ott remél fényereményt nyerni. Váárolojn tehát osztályosorjegyvet a Hecht-Bankháznál, ahol a legtöbb fényereményt nyerték. Budapest, Fereniek-tere 6 és Erzsébet-körút 32. Huzás november 20. és 21. Egész sorjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 60 fillér.

JO SZIV SORSJEGY

Huzás november 15.

Főnyeremény 30000 korona. Játéktartam 1348-ig.

Kapható 24 havi részletfizetéssel.

Havi befizetés 5 drba 2 kor. 94 fillér.

Már az első részlet és 30 fillér ajándék díj ellenében megkapható a sorjegyek sorozat és számát tartalmazó részletes azonnali játékgögl.

Fleissig Sándor bankház, Budapest Erzsébet-körút 2.

Török szerencsenaptára

A hónap mely napján születtem?

Mindenki kisérleje meg szerencsésjét a hónap azon napján, melyen született.

1	86029	11	83346	22	107361
2	107363	12	109862	23	86030
3	84764	13	24370	24	109352
4	109359	14	107343	25	83480
5	34941	15	83198	26	109853
6	107353	16	109334	27	34942
7	91423	17	44356	28	107313
8	109859	18	107316	29	83609
9	52993	19	81149	30	109328
10	107303	20	109898	31	84328
		21	89339		

A m. kir. szabadalm. osztályosorjáték I. osztályának tervszerű betétjele. eredeti sorsjegy 1.50 kor. eredeti sorsjegy 6.—kor. eredeti sorsjegy 3.—kor. eredeti sorsjegy 12.—kor. Fenti számok esetleges biztosítására megrendelést azonnal, legkésőbb azonban november hó 20-ig kérünk. miután a huzás már november hó 20. és 21-én lesz.

Török A. és Társa

bankháza, Budapest.

Legnagyobb osztályosorjegy-iroda hazánkban.

Központ: Terez-körút 46c. sz.

FIÓKOK:

Váci-körút 4. szám.

Muzeum-körút 11. sz. Erzsébet-körút 54. sz.

Évenként 12 huzása

van alant felsorolt 7 drb sorsjegynek

- 2 drb József sorsjegy
- 1 „ Osztrák vörös kereszt sorsj.
- 1 „ Olasz „
- 1 „ Magyar „
- 1 „ Bazilika sorsjegy.

Kapható 24 havi részletfizetéssel. Havi befizetés mind a 7 drab sorsjegyre 9 korona 50 fillér. Már az első részlet és 35 fillér ajándék díj beklüldése ellenében kiadom a sorsjegyek sorozat és számát tartalmazó részletes azonnali játékgögl.

Fleissig Sándor BANKHÁZ

BUDAPEST, Erzsébet-körút 2

GAEDICKE A., BUDAPEST

A magy. kir. szab.

Osztályosorjáték fő-elárúsítója.

Minden második sorsjegy nyer!

Ajánlok a már november 20. 21-én megejtendő I. osztályu huzáshoz:

- 1/10 sorsjegy á 12 kor.
- 1/5 sorsjegy á 6 kor.
- 1/3 sorsjegy á 3 kor.
- 1/2 sorsjegy á 1.50 kor.

Az összes előzetes beklüldése vagy utánvét ellenében.

Koronahajós-utca 11. Fiók Erzsébet-körút 14.

Olcsoőbb és jobb, mint bárhol.

Legnagyobb BUTOR-áruház

budapesti

Több száz szoba dívtos asztalos-és kárpitos-butor, barokk, angol, szecesszió, ó-német stb. stűben, a legegyszerűbből a legfinomabbig, a legmodernebb fazonban, és garatúrák beklüldése helyem, plusz, francia és angol szövetekkel, készen, raktáron kizárólag jó minőségben.

A tartósságért több évi kezességet nyujtunk.

Varga Mihály és Társai

magy. butoripar-társasága

BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., Kigyó-tér sarok.

A legujabb butor-albumunkat 10bb mint 47 képpel 5 kr. beklüldése ellenében bármenive küldjük. Bevásárlás esetén a 25 krajcár visszaadjuk.

Olcsoőbb és jobb, mint bárhol.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vi. színház	Népszínház	Magyar színház
Szombat	Onegin	Halálcs csönd	Loute	Niobe	Nőemancipáció
d. n. Vasárnap este	Órdög Robert	Halálcs csönd	Loute	Niobe	Nőemancipáció

